Ը. ՏԱՐԻ 2109 — ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 18 ԱՐԱՑ 4383—Հ. Տ. 25 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1891—Ն. Տ. 6 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1891—ՀԻՃՐ. 26 ՃԻՄԱԶԻԻԼ ԱԽԸՐ 1308 — ՈՒՐԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعليه ده غلطه ده نورادونكيان خانده آرهولك
غزته سی اداره سنه

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

[illegible]	160
[illegible]	80
[illegible]	40
[illegible]	200
[illegible]	100
[illegible]	56
[illegible]	28

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 25 ՅՈՒՆՈՒԱՐ, 1891

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ ԻՏԱԼԻԱ

Հազիւ երկու ամիս յառաջ, երբ երեսփոխանական ընդհանուր ընտրութեանց մէջ միաձայնութեան մօտ աստուար մեծամասնութիւն մը կը շահէր, որո՞ւ միտքէն կ'անցնէր թէ քանի մը շաբաթ ետքը Պ. Քրիսփի պիտի տապալէր յիշխանութենէ։

Որչափ եւս Հռոմայ մէջ տեղի ունենային իրերն, որո՞ւ միտքէն կ'անցնէր թէ Պ. Քրիսփիի համար Տարպէյեան ժայռն ա՛յսքան մօտ պիտի գտնուէր Կապիտոլի։

Իտալացիք իրենք եւս չէին գուշակեր այս արկած, և ամենէն աւելի Իտալացիք զարմացման մէջ են այսօր։

Բայց յունուար 31ի խորհրդարանական դէպքն անիմաստ դիպուած մը չեղաւ, ինչպէս կը պատահի երբ նախարարութիւն մը զոհ կ'երթայ թիւրիմացութեան մը, զոր հետեւեալ օրն իր վայրենական հակառակորդք իսկ կը փութան դարմանել։

Ո՛չ, այնպէս չեղաւ այս անգամ։ Պ. Քրիսփի բացորոշապէս վստահութեան խնդիր առաջարկեց Ժողովոյն։ Եւ իր պահանջած վստահութեան քուէն Ժողովը 123ի դէմ 186 ձայնիւ զլացաւ «ամենազօր» Նախարարապետին։

Տագնապին պատճառը ձախող տեղակալ մը, երկրորդական նախարար մը չեղաւ, որ անխորհուրդ խօսքով մը ժողովոյ զայրոյթը գրգռէր։ Իր իսկ բանախօսութեան վրայ դատեցաւ և դատապարտեցաւ Պ. Քրիսփի։

Ընտրական պայքարին մէջ յաղթական, Պ. Քրիսփի ինքզինք բացարձակ տէր կարծած էր քաղաքական ասպարիզին։ Իտալիոյ մէջ ուր սահմանադրական վարչութիւնն համեմատապէս նոր է, Ումպէրթօ թագաւոր կատարելագոյն տիպարը կ'ընծայէ սահմանադրական վարչութեան։ Կը թագաւորէ, կ'իշխէ, բայց չի կառավարեր։ Այս կերպիւ իշխանութիւնը կեդրոնացեալ է գործադիր վարչութեան ձեռաց մէջ, և գործադիր վարչութիւն ըսելն ալ վերջին ժամանակներս Քրիսփի միայն կը նշանակէր։ Քիչ մնաց որ Խորհրդարան ըսելն ալ Քրիսփի նշանակէր. այնքան ինքզինք գեր ի վեր կը դաւանէր յաջող Նախարարապետն ամեն խորհրդարանական եւ կուսակցական հաշիւներէ և նկատումներէ։

* * *

Պ. Քրիսփի, Աւստրիոյ հետ բարեկամ մնալու և Երրեակ Նիզակակցութիւնը զօրացնելու համար, հակաւստրեան և ծայրայեղ արմատական տարրին դէմ դարձած էր։ Իր նախկին արմատական կարծիքները քիչ քիչ չափաւորելով, դաշնակցած էր երիտասարդ աջակողմեան կուսակցութեան հետ, որոյ պետն է Ռուտինի մարքիզն։ Եւ ճշդիւ այս աջակողմն և անոր սիրելագոյն աւանդութիւնները չարաչար վիրաւորելու ձախողութիւնն ունեցաւ յունուար 31ի յիշատակելի նստին մէջ։

Աջակողմեանք կը յուսային թէ իրենց նշանաւորագոյն անդամներէն ոմանք նախարարութեան մէջ պիտի ընդունուէին, իբրեւ երաշխաւորութիւն իրենց գաղափարաց գործադրման։ Բայց Պ. Քրիսփի, որ իրեն հետ հաշտ չգտնուող նախարարները մէկիկ մէկիկ ճամբելու քաջավարժ էր, աջակողմեանց համեստ բաղձանքը գոհացնելու փոյթ չտարաւ։

Մինչ մէկ կողմէ աջակողմեանք դժգոհ կը մնային, միւս կողմէ Պ. Քրիսփի Երեսփ. Ժողովոյն դէմ շատ խրոխտ ընթացք մը կը բռնէր։

Երեսփ. Ժողովը կը դատապարտէր ցանկի վրայ քուէարկութեան ընտրական դրութիւնը։ Պ. Քրիսփի կը պաշտպանէր զայն։ Երեսփ. Ժողովը գաւառային շրջանակներու վերակազմութեան խօսքն անգամ լսել չէր ուզեր։ Պ. Քրիսփի ծրագիր մը կը ներկայացնէր, որով երեսնի չափ գաւառապետական պաշտօններ ջնջելով, մեծ նահանգներ կամ կուսակալութիւններ կը կազմէր։ Երեսփ. Ժողովը գաւառային եկամտական մեծ հաստատութեանց դպչիլ չէր ուզեր։ Պ. Քրիսփի ծրագիր մը կը մատուցանէր, որով կարգ մը դրամատուներ ի մի ձուլելով՝ պանքնոթ հանելու արտօնեալ միայն մէկ պանքա կ'ուզէր հաստատել։

Խորհրդարանական և նախարարական մթնոլորտն ելեկտրականութեամբ բեռնաւորեալ կը զգար ամեն ոք։ Պ. Քրիսփիի վիճակը կը նմանէր Կամպէթթայի վիճակին, երբ՝ 1881ին՝ իր սահմանադրական վերաքննութեան ծրագիրը մատոյց Երեսփ. Ժողովոյն։ Կամպէթթա ինկաւ, որովհետեւ հակակրութիւն կամ երկիւղ կ'ազդէր այն ժամանակի Երեսփոխանութեան, և ո՛չ թէ որովհետեւ իր պաշտպանած ծրագիր ինքնին անընդունելի էր։ Ապացոյցն ալ սա է որ Կամպէթթայի անկումէն քիչ ետքն այն ծրագիր ընդունուեցաւ։ Այսպէս ալ Պ. Քրիսփիի անձը չափէն աւելի մեծ տեղ մը գրաւելով, անձի խնդիր մ'էր որ կը ներկայանար Իտալիոյ Երեսփ. Ժողովոյն յունուար 31ի նստին։ Եւ իտալեան Արքունեաց պաշտօնաթերթը, Ֆանֆուլլա, ցաւ ի սիրտ կը գրէր թէ Պ. Քրիսփիի ծրագիրք իր ամենէն մաչացու թշնամեաց կողմէ իրեն ներշնչեալ կը թուէին։

* * *

Անմիջական պատճառ անհամաձայնութեան եղաւ օրինական ծրագիր մը, որով Պ. Քրիսփի Ժողովոյն հաւանութիւնը կը խնդրէր իր նիւթական նորընտիր պաշտօնակից Պ. Կրիմալտիի հիմնագրոյն մէկ մասն անմիջապէս գործադրելու, մանաւանդ ալքոհոլի տուրքը բարձրացնելու։

Նախարարութիւնն այնքան վստահ էր Ժողովոյ հաւանութեան որ թող չտալու համար զի ալքոհոլի գնոյն բարձրացման ի նախատեսութիւն ոգելից ըմպելեաց գործարանատերք մեծաքանակ ալքոհոլ մթերեն՝ խորհրդարանական վաւերացումէն յառաջ սկսած էր նոր տուրքը գործադրել։

Եւ շատ կարելի է որ Ժողովն հաւանէր, ի սէր Ելմտացոյցի հաւասարակշռութեան, որ հաստատուած չէ տակաւին, թէեւ իտալացի արբեցող ժողովրդեան համար ալքոհոլի ժամանութիւնը կարեւոր պէտք մ'է։ Բայց Պ. Քրիսփիի կծու լեզուն երկար ժամանակէ ի վեր կուտակեալ կիրքերը պոռթկացուց։

Երբ Պ. Քրիսփի ըսաւ «Դուք չէք հաւանիր ելմտական արդի վիճակին, բայց այս վիճակ անհամեմատ դիւրագոյն է քան մինչեւ 1876 տիրող աջակողմեան վարչութեան վիճակն, այն աջակողմեան վարչութեան որ սակայն օտար Տէրութեանց հանդէպ ստրկական քաղաքականութեան մը կը հետեւէր», երբ այս խօսքն ըսաւ, բովանդակ Ժողովը ցնցուեցաւ, աջակողմեանք և նոյն իսկ ձախակողմեաններէն շատեր զայրոյթի սարսուռ մը զգացին։

Պ. Քրիսփի կ'անպատուէր յիշատակն Մինկէթթիի, Ռիքազոլիի, Լա Մարմորայի նման քաղաքագիտաց, որք թէեւ աջակողմեան, բայց Պ. Քրիսփիի չափ լաւ ծառայած էին իրենց հայրենեաց, և այն ալ դժնդակ ժամանակներու մէջ, և անշուշտ իրենց ի յանցանս չէր կրնար վերագրուիլ եթէ Ֆրանսան չէին ատած և գերմանական քաղաքականութեան հետեւորդ չէին եղած Պ. Քրիսփիի նման։ Պ. Քրիսփի, ճիշդ այն վայրկենին ուր աջակողմեանց քուէին կոչում կ'ընէր, կ'անպատուէր Քավուր կոմսէն մինչեւ Մինկէթթի աջակողմեանց մեծ անցեալն յիշատակ։

Արդէն պատմեցինք թէ ինչպէս Պ. Քրիսփիի պաշտօնակիցներէն մին, Պ. Ֆինալի, առանց քաշեց Ժողովէն, կառավարական ծրագրոյ տեղեկաբեր Պ. Լուծծաթթի նմանապէս, և Պ. Ռուտինի և Պոնկի, որք վաղը նոր նախարարութիւն մը կրնան կազմել, թէեւ առաջնակարգ քաղաքագէտներ, չկրցան իրենց յուզումը զսպել, և կծու դիտողութեամբք ընդմիջեցին զՊ. Քրիսփի։

Իսկ սա, ամեն ժամանակէ աւելի խրոխտ, ինչպէս կը վայլէ իր երակաց մէջ թէ՛ Սիկիլիացւոյ և թէ Ալպանիացւոյ արիւն կրող մէկու մը, կը շարունակէր՝ Երեսփոխանութեան վրայ ճնշելով՝ պահանջել որ իւր քուէով հռչակէ թէ զօրաւոր կառավարութիւն մը կ'ուզէ՞ թէ ոչ։

«Չե՛նք ուզեր», պոռաց Ժողովն իւր քուէով։ Թէ Իտալիա կորովի վարչութիւն մը կը փափաքի ունենալ ի գլուխ իր գործոց, ըստ բաւականին ցոյց տուած էր այսչափ ժամանակ հանդուրժելով Պ. Քրիսփիի իշխանութեան։ Բայց ծայրայեղութեան յամենայնի վաւակարութիւնը Պ. Քրիսփի առաջին չպիտի լինի հաստատող։

* * *

Բայց Պ. Քրիսփիի անկմամբ Իտալիոյ արտաքին աշխարհավարութիւնը պիտի փոխուի՞։ — Փարիզեան լրագրաց մեծագոյն մասը կ'աճապարէ հաճելի եզրակացութիւններ հանել։ Ֆրանսացիք ի հարկէ կը փափաքին Երրեակ Նիզակակցութենէն անջատուած և վերստին Ֆրանսայի հետ բարեկամական կապերով միացած տեսնել զԻտալիա։ Բայց Իտալացւոց մեծագոյն մասն աւելի շահ կը գտնէ օրուան հզօրագոյն իշխանութեան հետ դաշնակից գտնուիլ։ Թէեւ Պ. Քրիսփի, յաւէտ ծայրայեղ, յայս մասին եւս իր քաղաքականութիւնն ի ծայրայեղութիւն տարած էր՝ հակաֆրանսական զգացումներ արտայայտելով, բայց անհերքելի կը թուի թէ Պ. Քրիսփիի յաջորդող նախարարութիւնն հիմնական փոփոխում չպիտի մուծանէ Իտալիոյ Նիզակակցութեանց դրութեան մէջ։ Բայց Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ հետ նիզակակից մնալով հանդերձ կարելի է Ֆրանսայի հետ քաղաքական և մանաւանդ տնտեսական յարաբերութիւնները բարւոքել, և այսու գոհացում տալ իտալեան ազգին այն մասին որ տակաւին երախտագիտութեամբ կը յիշէ Ֆրանսայի գործակցութիւնն իտալեան անկախութեան և միութեան գործին։ Եւ շատ կարելի է որ Պ. Քրիսփիի յաջորդն այսպիսի բարեփոխեալ քաղաքականութեան մը հետեւի, և հակաֆրանսական ցոյցերէն զգուշանալով, միջոց գտնէ պատերազմական ծախքերէն քիչ մը բան խնայելու, և վերահաստատելու Ելմտացոյցի հաւասարակշռութիւնն, որ Պ. Քրիսփիի օրով խանգարուած էր գլխաւորապէս պատերազմական արտասովոր պատրաստութեանց պատճառաւ։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐ ԵՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Անցեալ շաբթու մէջ Վիլհէլմ Կայսր Նախագահեց ի Պերլին Նոր Եկեղեցւոյ մը նուիրագործման, որ նուիրուած է ի յիշատակ իւր հօր և մեծհօր։

—Բրուսիոյ կրօնական և կրթական նախարարը մերժեց Տքթ. Վիլլէի ընկերվարական-ազատախոհական «Ազատ Եկեղեցւոյն» կողմէ իրեն մատուցեալ հանրագիր մը, որով արտօնութիւն կը խնդրուէր մայրաքաղաքին գերեզմանատանց միոյն մէջ դիակիզարան մը հաստատելու։ Նախարարութիւնը, ձեռնհաս անձնաւորութեանց կարծիքը առնելէ յետոյ, յայտարարեց թէ մեռեալներն այրելու դրութիւնն ո՛չ կրօնական, ո՛չ առողջապահական, ո՛չ ալ կարգապահական տեսակէտով չընծայեր նոյն երաշխաւորութիւնները զորս կը գտնենք մեռեալները թաղելու հին դրութեան մէջ։

* * *

Անգլիացի գրամատեարք ցնծութեան մէջ են։ Բարեյուսոյ Հրուանդանէն (Բիմպըրլի) հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Անգլիական Հարաւային Ափրիկէի Ընկերութեան պաշտօնեայ մը Շանքուրու լեռնէն վերադարձած է, ծանուցանելով թէ ոսկւոյ ճոխ խաւեր գտնուած են հոն, և հետը բերած է ընտիր օրինակներ։

* * *

Անգլիական Նախարարութիւնն իր անցեալ շաբթուան նիստին մէջ խորհրդակցեցաւ նոր միջոցներու վրայ, զորս ձեռք առնուլ անհրաժեշտ եղած է Իռլանտայի մէկ մասին մէջ տիրող թշուառութեան դարման տանելու համար, որ գրեթէ սովու մը չափ սաստիկ և ահեղ է։

—Վախճանեալ Պ. Պրատլօի տեղ ի Նորթէմփթըն երեսփոխանական ընտրութիւն պիտի կատարուի։ Պահպանողականք պիտի փորձեն այս աթոռը կորզել Կլատսթոնեանց ձեռքէն, և ընտրելի ներկայացնեն զՊ. Ճէրմէն, որ ուրիշ երկու ընտրութեանց մէջ ի դերեւ ելած էր։ Կլատսթոնեանց կողմէ կ'ըսուի թէ Սըր Չարլզ Տիլք ընտրելի պիտի ներկայանայ։ Կը յիշուի թէ Սըր Չարլզ կնոջական խնդրոյ մը պատճառաւ հարկադրուած էր երեսփոխանական պաշտօնէն հրաժարիլ, և խորհրդարանական վերջին ընտրութեանց առթիւ ընտրելի չէր կրցած ներկայանալ. որովհետեւ իր ընտրողք չէին ներեր իր ամուսնական վարմանց, թէեւ ամուրի լինի։ Կ'ենթադրուի թէ քաղաքական ասպարէզէն այսչափ երկարատեւ բացակայութիւն մը բաւական քաւութիւն պիտի համարուի. բայց կը մնայ տեսնել թէ Նորթէմփթընի ազատամիտ ընտրողք որք Պրատլօի սկեպտական գաղափարներուն աչք գոցած էին, Սըր Չարլզի սեռական վրիպումներուն ալ աչք պիտի գոցե՞ն։

* * *

Պրուսէլի մէջ քանի մը շաբաթէ ի վեր ծաղիկը բաւական կոտորած կ'ընէ, մանաւանդ ժողովրդեան աղքատիկ և խեղճ մասին բնակած անմաքուր թաղերու մէջ։

* * *

Ռուս լրագիրք կը ծանուցանեն թէ դաս մը Հրէից ի Սմիրգանա [illegible] պատճառաւ, հոն հաստատեալ ռուս վաճառականաց հնագոյն և նշանաւորագոյնք հանրագիր մը կը պատրաստեն, որով Ներքին և Եկեղեցական գործոց նախարարներէն պիտի խնդրեն որ այլ եւս Հրէից չթոյլատրուի ի Կեդր. Ասիա մտնել գործի համար։ Ռուս վաճառականք իրենց գործունէութեան ասիական ասպարիզին մէջ այսպէս կը մրցին հրեայ տարրին դէմ, ցեմնելով թէ Ռուսիոյ մէջ հակահրէական շարժման օրուան նորութիւնն է, այս հասանքէն կ'ուզեն օգտիլ ի շահ իրենց վաճառականութեան։ Բայց միւս կողմէ պէտք է գիտնալ թէ Ռուսիոյ մէջ իսկ հակահրէական շարժումը քիչ մը մեղմացած է։ Թայմզին Փեթերպուրկի թղթակիցը կը ծանուցանէ թէ ռուս կառավարութեան եւ լրագրութեան հակահրէական ձգտումներն այնքան սաստիկ չեն հիմա, շնորհիւ Լոնտոնի Գիլտհոլին միջոցաւ արտայայտեալ անգլիական բողոքին։ Զայն կարդացեր է այն Գիլտհոլին ատենադրութիւնն, (որ այն ժամանակ Սէբեւլի մէջ եւս բաւական ընդարձակ հրատարակեցաւ,) և իր անձին վրայ ջօք անգլիացի ատենապետէ գործած շատ քաղաքավար և յարգամեծար լեզուէն գոհ մնացեր է յոյժ։ Այս տպաւորութեան ներքեւ Ն. Կ. Վեհափառութիւն հրամայեր է երեք տարի յետաձգել հակահրէական մատագրեալ նոր տնօրէնութիւնները։

* * *

Ֆրանսական լրագրութեան և պարբերական հրատարակութեանց պաշտօնական ներկայացուցիչք հաւաքական բողոքագիր մը մատուցին ֆրանսական կառավարութեան, ընդդէմ մաքսային յանձնաժողովոյ առաջարկութեան, որ կ'ուզէ մաքսերը ծանրացնել թուղթի խմորին վրայ։ Ֆրանսական մամլոյ ներկայացուցիչք դիտել կուտան թէ այս մաքսի ծանրացումն ուրիշ բան չի նշանակեր բայց եթէ վերահաստատել թուղթի վրայ տուրքն յօգուտ ֆրանսացի արհեստագործաց աննշան փոքրամասնութեան մը։

* * *

Բովանդակ ֆրանսական մամուլը մեծ ցաւով կը խօսի պատկերահան Մէսոնիէի մահուան վրայ։ Ֆրանսայի պատկերհանից այս նշանաւորագոյնը կրնայ ըսուիլ թէ ներկայ ժամանակիս պատկերհան վարպետներուն ալ նշանաւորագոյնն էր։ Մեծաւ խնամով և անպահանջողութեամբ յօրինած իր պատկերք ֆրանսական գեղարուեստից փառքն աւելցուցած են։ Մէսոնիէ ի Լիոն 1811ին ծնած լինելով, 80 տարեկան էր, բայց տակաւին երիտասարդի պէս կ'աշխատէր գրեթէ։ [illegible] որդին էր վաճառականութեան յանձնակատարի մը։ Ուրիշ ականաւոր պատկերհաններու պէս, ի տղայ տիոց մեծ հակում մը ցուցուց նկարելու, և ծանր դժուարութիւններէ ետքը, թոյլտուութիւն և միջոց գտաւ գծագրութեան դասնւոր վարժուի մը աշակերտելու։ Իր պատանեկութիւնն աղքատութեան մէջ անցուց, և իր ապրուստ յառաջ տանելու համար նիւթական սաստիկ անձկութիւն կրեց։ Ապրուստ հոգալու համար մանր մունր նկարներ կը յօրինէր խանութպաններու համար, և խանութներու պատերը կը գեղանկարէր։ Ի Զուիցերիա և ի Հռոմ ճամբորդելէն ետքը, 23 տարեկանին մէջ իր առաջին նկարը ներկայացուց 1834ի նկարահանդէսին ի Փարիզ, որ շատ գնահատեցաւ։ Անկէ ետքը Մէսոնիէի կեանքն արուեստական և նիւթական յաջողութեանց երկար շարք մ'եղաւ, ո՛չ միայն ֆրանսական կառավարութեան այլ և օտար երկրաց կողմէ պատուանշաններու և մրցանակներու արժանացնելով զինք։

* * *

Ալժէրի (Ճէզայիր) լրագիրք կը ծանուցանեն թէ քսանամեայ ռուս կոմս մը, Վլատիմիր տը Լիւթէնով անուն, որ այն քաղաքին մօտ մասնաւոր բնակարանի մը մէջ կ'ապրէր իր ընկերուհւոյն հետ, անցեալ շաբթու ինքնասպան եղած է, որովհետեւ իր հօրեղբայր դադրած էր դրամ ղրկել իրեն։

* * *

—)(141)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՐ

ԽԵԼԱԳԱՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ՓՐԿՈՒԹԻՒՆ

—Տեսնենք։

—Է՛հ, ի՛նչպէս կը գտնես։

—Գէշ չէ։ Հին Պուրկոնեի գինի է։

—Կարծեմ թէ ես քենէ աղէկ կը հասկնամ ասանկ բաներէն, Պօմօլէ է։

—Իրաւունք ունիս։ Այնպէս է, այս սարսափելի գինիներուն մէջ, մարդ միշտ կը խաբուի, որչափ ալ վարպետ հասկցող ըլլայ։ տարիներ կայ որ Մէքոնին Պոնին կը նմանի։

—Սիրելիս, Պօմօլէի գինիներով կը շինեն կամ կը նմանցնեն Պուրկոնէէն ելած բոլոր գինիները, Մաքօնէն սկսեալ մինչեւ Նիւին և Բօռթօն։ Ժամանակաւ ծեր վաճառական մը ճանչցայ, չարաճճիին մէկն, որ ասոնք բացատրեց ինծի։ Շիշը պարպած ատենս ես բան մը կ'ուզեմ ուտել հետը։ Դրան մօտ ես, բո՛ղ գինեպանուհին որ տասներկու հատ չափ պաքսիմատ բերէ։

—Այդ առիթով ձիուս ալ մէկ մը կը նայիմ, ըսաւ Լուի։

Ցոտին կանգնեցաւ և դուրս ելաւ դահլիճէն։

Առանց վայրկեան մը կորսնցնելու, կառապանին գաւաթին մէջ՝ զոր նոր լեցուցած էր, Լօռի իր գրպանը պահած պզտիկ սրուակի մը պարունակութիւնը թափեց։

Լուի ներս մտաւ նորէն, ինք իր ձեռքով բերելով պաքսիմատներն սկաւառակի մը վրայ։

—Զիդ ի՞նչ կ'ընէ կոր, հարցուց Լօռի։

—Հանդարտ է, կառապանդ կը հսկէ անոր վրայ։

—Այն ատեն, սքանչելի՛ բան։ Փոզն՝ դուռը։ Լա՛ւ։ Հիմայ, իմ ծերուկ Լուիս, խմենք մեր առողջութեանը։

Գաւաթներն իրարու զարկին ու խմեցին։

Քառորդ մը անցաւ։ Շիշը պարպուած էր։

—Ուրիշ մը բերել տամ, ըսաւ Լօռի։

—Ոչ, ոչ, բաւական է, ըսաւ Լուի լեզուն ծանրցած, այս գինին սարսափելի կերպով զօրաւոր է։

—Իրաւ է, ուժով գինի է, կը տաքցնէ։

—Լեզուս դժուարաւ կը շարժի կոր։

—Կատա՞կ կ'ընես։

—Զարմանալի բան. գլուխս կը ծանրանայ. Աստուած վկայ, ինծի անանկ կուգայ որ գինով եմ։

—Գնա՛ բանդ, երեք և նոյն իսկ չորս շիշ երկու հոգիով խմած ես և բան մը չես եղած։

—Տարօրինակ բան է այս, թոթովեց Լուի երերալով։ Բայց, տէր Աստուա՛ծ, ի՞նչ ունիմ։ Ականջներս կը դռնչեն, աչքս կը մթննայ։

Քանի մը անգամ ձեռքերը ճակտին ու երեսներուն դրաւ և ըսաւ նորէն.

—Տարօրինա՛կ բան, տարօրինակ բան...

Վայրկեան մը լռութենէ ետքը.

—Բայց ո՛չ, բայց ո՛չ, չեմ ուզեր, գոչեց։

Արդէն գլուխը կը սկսէր ուսերուն վըրայ տատանիլ։ Քունը կուգար, ամեն ճիգ կ'ընէր անոր յաղթահարելու համար։ Փորձեց սրունքներուն վրայ ելնելով կանգնելու. բայց նորէն զանգուածի մը պէս ինկաւ իր նստարանին վրայ։

Այն ատեն ուժգին կռուփներ իջեցուց կուրծքին։ Ցետոյ, աչքերը տարապայման կերպով բացած, խօսքը Լօռիին ուղղելով խզդուկ ձայնով մը որ հազիւ կ'որոշուէր ըսաւ անոր.

—Բարեկամ, օգնէ ինծի որ ոտքի ելնեմ, պէտք է որ կառքիս քով երթամ. օրիորդը պէտք չէ որ սպասէ։

—Վայրկեան մը սպասէ, պատասխանեց Սանզաքի դերակոմսին մեղսակիցը, երթամ նայիմ տիրուհիդ տո՞ւնն է դեռ։

Այս խօսքին վրայ, Լօռի, դահլիճէն դուրս ելաւ և գնաց արագ նայուածք մը նետել փողոցին մէջ։ Բօլիպառ իր տեղը կեցած էր միշտ։

—Ո՞րչափ է պարտքերնիս, տիկին, ըսաւ գինեպանուհւոյն։

—Երեք Ֆրանք յիսուն, պարոն։

Վճարեց և դահլիճը մտաւ։

Քնաբեր հեղուկն իր ազդեցութիւնը կատարած էր։ Լուի, թեւերը վար կախուած, գլուխը սեղանին վրայ, խորունկ քունով մը կը քնանար։

Իսկոյն Լօռի առաւ անոր գլխարկը զոր իր գլուխը դրաւ, և Լուիի վերարկուն հանելով իր ուսերն անով ծածկեց։ Անմիջապէս դուրս ելաւ դահլիճէն, որուն դուռը գոցեց խնամով, և յետոյ խանութէն ալ ելաւ դուրս, ըսելով գինեպանուհւոյն, կառապանին ձայնը կեղծելով.

—Ընկերս քիչ մը վերջը պիտի ելնէ. հիմայ գրելով զբաղած է, անհանգիստ մի՛ ընէք զինքը։

Այսպէս կառապանի կերպարանք մըտած, Լօռի գնաց Լուիի տեղը կեցաւ քուրքին մօտ։

—Եղաւ, ըսաւ ցած ձայնով Բօլիպառին։

—Աղէ՛կ։

—Միայն թէ աղջիկը չուշանայ։

—Ամեն բան այնպէս լաւ կ'երթայ որ չենք կրնար չյաջողիլ։

—Պէտք չէ երբէք արջուն մորթը ծախել զայն սպաննելէ առաջ... Ելի՛ր, տեղդ նստէ և ամեն պատահարի համար պատրաստ կեցիր։

Բօլիպառ փութաց հնազանդիլ։

Տասը երկայն վայրկեաններ անցան։ Վերջապէս, թիւ 6 տան դրան սեմին վըրայ երկու կիներ երեւցան։ Լօռի Օռօռը ճանչցաւ։ Կոմսուհին ընկերացաւ աղջկան մինչեւ կառքը։ Դժբաղդաբար ոչ մին, ոչ միւսը նայեցաւ կեղծ կառապանին. որովհետեւ, հակառակ իր դէմքը ծածկելու համար բրած ջանքերուն, պիտի անշուշտ նշմարէին թէ Լուին չէր անիկա։

Կեղծ կառապանն իսկոյն դռնակը բացաւ։ Մանկամարդ աղջիկը կառք մտաւ։ Դռնակն երբ գոցուեցաւ, Լօռի իր տեղն ելաւ, վարժ ձեռքով մը սանձերը բռնեց, Լուիին պէս լեզուն չաչեցուց, և ձին արագաքայլ սկսաւ ընթանալ։

Կոմսուհին քուրքին անհետանալը տեսաւ և տրտմօրէն իր սենեակն ելաւ։ Սիրտը սեղմուած, անհանգիստ էր։ Կը թըւէր իրեն թէ անակնկալ դժբաղդութեան մը նախազգացումը կ'ունենար։

Քուրքն, Տավի փողոցին անկիւնէն դառնալէ ետքը, սրարշաւ կը յառաջանար Սէնթ-Ուէն փողոցին մէջէն, և Բօլիպառի կառքը քիչ մը հեռուէն կը հետեւէր անոր։

Վայրկեան մը չանցած, երկու կառքերը Շամբիոնէ փողոցը մտան. յետոյ Պէլիառ փողոցը բռնեցին մինչեւ Օանտօ պուլվառն եւ Բարիզէն դուրս ելան Քլինեանքուռի դռնէն։

Այդ միջոցին Լուի կը քնանար։ Գինեպանուհին մոռցած էր զայն։ Յաճախորդները շատցած էին, շատ մը մարդիկ մըտած էին ներս և հաշուեսեղանին վրայ ոմանք գաւաթ մը օղի կամ ըմպելի, այլք գաւաթ մը գինի խմած էին։ Եւ ապա ճաշի ժամը մօտենալով, մօտակայ տուներու կիներն, որք յաճախորդներն էին այդ խանութին, եկած էին տանէ տանէ առնել ընտանեաց ճաշին յատկացեալ տասնչորսնոց կամ տասնվեցնոց լիթրան։

Ժամէն աւելի էր որ Լօռի գինետունէն դուրս ելած էր։

Մայր Լօլօթ—այսպէս կը կոչէին գինեվաճառ կինը—սովորական յաճախորդներէն երկուքը խանութը մտան վէրմութ մը խմելու։

—Դահլիճին մէջ մարդ կա՞յ, մայր Լօլօթ, հարցուց մէկը։

—Դահլիճի՞ն մէջ, ըսաւ նա՝ ջանալով յիշել, իրաւ որ, չեմ գիտեր։

Եւ խօսք առնելով վերստին.

—Երթալը չտեսայ այդ մարդուն։ Ա՛հ, այդ անձը հոս պահելու մի՞տք ունի։

Հաշուեսեղանէն ելաւ, գնաց դահլիճին դուռը բացաւ և տեսաւ Լուին որ կը խորթար շոգեշարժ մեքենայի մը ճախարակին պէս։

—Հիմայ հասկցայ. քնացեր է մեր մարդըն, ըսաւ. պարոն, պարոն, արթնցէք։ Աս ի՞նչ է, մարդ այսպէս կը քնանա՞յ... Ո՛հ, շուտ արթնցէք, շարունակեց, աւելի ուժով պոռալով, կը կարծէք թէ ձեր ննջարանն է հոստեղը։

Լուի փառաւորապէս կը խորթար։

—Աս մարդուն քունն ալ ծանր է, անանկ կ'երեւայ յարեց։

Ցնցեց և քնացողին ականջին պոռաց.

—Շո՛ւտ, արթնցէ՛ք, կիներնիդ եկեր է։

Կառապանը շարժում մը չըրաւ։

—Զարմանալի՛ բան, շարունակեց մայր Լօլօթ, իր վերջին խօսքերուն ազդեցութիւն չընելուն վրայ սարսափած։

(Շարունակելի)

Ումպէրթօ թագաւոր՝ Գերմանիոյ Աւստրիոյ դեսպանները կանչելով, բացարձակ յայտարարեց անոնց թէ Պ. Քրիսփիի անկմամբ ո՛ և է փոփոխում յառաջ պիտի չգայ Իտալեան արտաքին աշխարհավարութեան մէջ։

* * *

Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովոյն այս չորեքշաբթի աւուր նստին մէջ, Պ. Կլատսթօն առաջարկեց ջնջել այն սովորութիւն կամ օրէնք որուն համեմատ կաթոլիկներ չեն կրնար Լորտերու Ժողովոյն Նախագահ և դատական Նախարար լինել, և չեն կրնար կոչուիլ Իռլանտայի փոխարքայութեան։

Պահպանողական Նախարարութիւնն հակառակեցաւ Պ. Կլատսթոնի առաջարկին, որ 223ի դէմ 256 քուէով մերժուեցաւ, այսինքն միայն 23 քուէի մեծամասնութեամբ, մինչ Նախարարութիւնն 100 քուէի մօտ մեծամասնութիւն ունի արդի Երեսփ. Ժողովոյն մէջ։ Ասկէ ևս կրնայ մակաբերուիլ թէ այն հին սովորութիւն շատ տարիներ չանցած պիտի ջնջուի, ինչպէս ջնջուած են Անգլիոյ մէջ կրօնային անհաւասարութեան ուրիշ խտիրք։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գեր. Ներսէս Ծ. վարդապետ Արսլանեան, որ ասկից առաջ Զմիւռնիոյ առաջնորդ ընտրուած ըլլալով հրաժարած էր, այս անգամ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և Խառն Ժողովոյ հրաւիրանօք ընդունած է այդ պաշտօնը։

Ազգ. Պատրիարքարանի կողմէ ըստ այսմ գրուած է Զմիւռնիոյ գաւառական վարչութեան։

Գեր. Խորէն Արքեպիսկոպոս Նարպէյ Եգիպտոսի «այցելու հովիւ» կարգուած է և ոչ թէ «պատրիարքական փոխանորդ» ինչպէս երէկ ծանուցած էինք։

Ազգ. Կեդր. Վարչութիւնը վաւերացուցած է Տիարպէքիրի գաւառական ընդհանուր և կրօնական ու քաղաքական ժողովոց ընտրութիւնները։

Դամասկոսէն յունուար 18 թուականաւ խմբագրութեանս հասած նամակ մը կը հաղորդէ թէ, քաղաքին ազգայինք Երուսաղէմի Պատրիարք Ամեն. Տ. Յարութիւն Սրբազանի մէկ հեռագրէն տեղեկանալով հայ բանտարկելոց կայսերական ներման արժանանալու բերկրաբեր լուրն, ընդհանուր երախտագիտութիւն ու գոհունակութիւն արտայայտեր են։ Դամասկոսի եկեղեցւոյն մէջ այս առթիւ հանդիսաւոր Պատարագ մատուցուեր է ի ներկայութեան խուռն բազմութեան. Վսեմ. Կուսակալին ու Մի չէր փաշային կողմէ ևս յատուկ ներկայացուցիչք ինչպէս նաև կուսակալին որդին ներկայ գտնուեր են արարողութեանց։ Պատարագիչը, Դամասկոսի Հայոց հոգևոր տեսուչ Արժ. Տ. Աբիսողոմ վարդապետ Խոչասարեան, յաւարտ Պատարագին ջերմագին բարեմաղթութիւններ ըրեր է վասն կենաց և բարօրութեան Օգոստափառ Սուլթանին, առ որ ժողովուրդն «ամէն»ներով պատասխաներ է։

Յաւարտ եկեղեցական արարողութեանց, պատարագիչ Ս. Հայրը՝ դպրացական սանուց կողմէ երգուած շարականներով առաջնորդուեր է եկեղեցւոյ արտաքին դուռն ուր հոյակէն կամար մը պատրաստուած էր դափնեայ սաղարթալից ընձիւղներով և անուշաբոյր ծաղկամբք, օսմ. դրօշակներով զարդարուն։ Փառաւոր կամար մը ևս ձևացուած էր չուկայն հանդէպ փողոցին վրայ «Կեցցէ Վեհ. Սուլթան» վերտառութեամբ։ Եկեղեցւոյ գաւիթին մէջ մաղթանքներ կարդացուելէ յետոյ, հանդիսականք առաջնորդուեր են ի տեսչարան, ուր հարկ եղած մեծարանք ու օրհնութիւն ընդունելէ յետոյ, մեկներ են ուրախ և գոհ սրտիւ։

Նիկոմիդիոյ առաջնորդ Գեր. Ստեփան եպիսկոպոս Յովակիմեան երէկ մայրաքաղաքս եկաւ։

Գոհութեամբ կը ծանուցանենք թէ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է Իլայի երկրորդ աստիճան շնորհել Ազնըւաշուք Մանուկ Էֆէնտի Ազարեանի, օսմ. ընդհ. հիւպատոս ի Կալաց և օսմ. ներկայացուցիչ Դանուբի միջազգային յանձնաժողովոյն մէջ, ի վարձատրութիւն նորա բարւոք ծառայութեանց։

Հրատարակուեցաւ ԾԱՂԻԿ ՄԱՆԿԱՆՑ կրթական հանդիսին Դ. թիւը հետևեալ պարունակութեամբ.

Տարրական Ընթացք

1. Նոր ընթացք Սրբազան պատմութեան. «Կարտինէ Մ. Ասքանազ». — 2. Աստղաբանութիւն. «Գ. Ա. Մալաթեան». — 3. Աշխարհագրութիւն. «Գ. Մարգարեան».

Միջին Ընթացք

1. Տրամաբանական լուծում. «Մ. Ասքանազ». — 2. Ընթացք շարադրութեան. [Կայր պատանւոյն վիշտը]. «Ռ. Յ. Պէրպէրեան» — 3. Ընթացք վերլուծական ոճոյ, [Մեղուն ու ճանճը] «Մ. Ասքանազ»։

Բարձրագոյն Ընթացք

1. Հայերէն լեզու. փոխարէկ և համադրաւութիւն. «Հ. Ա. Կ. Բագրատունի». — 2. Պատմութիւն հայ դպրութեան. «Ա. Մ. Գարագաշեան» — 3. Փիլիսոփայութիւն. «Ռ. Յ. Պէրպէրեան»։

Զանազանք

1. Բառաքննական, «Ն. Բիւզանդացի». — 2. Տղեկին ուրախութիւնը ու ծանրաբարոյութիւնը. [Շանփլէօրի] — 3. Բարոյական առածք։

Բաժանորդագրութիւնը կանխիկ, դիմել առ Տնօրէն Խմբագիր Մ. Ասքանազ, ի տպարան Ն. Պէրպէրեան, Պոլիս, Էսկի-Զապթիյէ ճամբայ թիւ 63։

«ԾԱՂԻԿ» ԼՐԱԳՐՈՅ ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ԱՆՏՈՆ ԷՖ. Ի ԵՂԲԱՅՐ

ՎԻՃԷՆ ԷՖԷՆՏԻ ՍԱԳԱՅԵԱՆ

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԴԵՂԱԳՈՐԾ

Յետ երկարատև հիւանդութեան կընքեց իւր մահկանացուն ի հասակի 34 ամաց։

Յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը պիտի կատարուի այսօր, ուրբաթ, ժամը 9 ին ի Ս. Յովհան Ոսկեբերան եկեղեցին Հռոմէական Հայոց։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Ինչպէս երէկ ծանուցինք, Յունաց Պատրիարքարանի առանձնաշնորհմանց խնդրոյն վերաբերեալ Նախարարաց Խորհրդոյ վերջին Մազպաթան վաւերացնող կայս. Իրատէն ելած ըլլալով, Դատական Նախարարութեան միջոցաւ չորեքշաբթի օրը պիտի հաղորդուէր Ֆէնէրի Պատրիարքարանին։ Եւ արդարև, նոյն օրն, իրիկուան կողմ, Դատական Նախարարը Թէզքէրէ մը կ'ուղղէր ի Ֆէնէր, յայտնելով թէ Մեծ-Եպարքոսին հրամանաւ Պատրիարքարանին կը հաղորդուի պաշտօնական պատճէնն Եպարքոսական շրջաբերականին, որ համաձայն որոշման Նախարարաց Խորհրդոյ, վաւերացեալ կայս. Իրատէիւ, Թուրքիոյ նահանգաց կուսակալներուն պիտի յղուի, ինչպէս նաև հրահանգներ ի մասին այն ձևոյն հասութեան զոր վարչական և դատական պաշտօնեայք յետ այսօրիկ պիտի ունենան առանձնաշնորհմանց խնդրոյն մէջ, Բ. Դրան ու Պատրիարքարանին միջև գոյացեալ համաձայնութեան համաձայն։

Երէկ, միջօրէէն յետոյ, Յունաց Սինոդն ու Քաղաքական Ժողովն ի նիստ գումարեցան ի Ֆէնէր, տեղեկանալու համար Նախարարական Թէզքէրէին և անոր կցուած շրջաբերականին պարունակութեան։

Այս առթիւ, Խառն Ժողովը խորհրդակցութիւններ կատարեց թէ յոյն հասարակութիւնն ինչ եղանակաւ պիտի արտայայտէ իւր երախտագիտութիւնն առ կայս. կառավարութիւնն և առ Վեհ. Սուլթանն։ (Դիտելի է որ եպարքոսական թէզքէրէին հաղորդուած օրը, չորեքշաբթի, 23 յունուար, Ամեն. Տ. Դիոնէսիոս Սրբազանին Յունաց պատրիարքական աթոռը բազմելուն չորրորդ տարեդարձն էր։)

Խառն ժողովն իւր երեկի նստին մէջ պատուիրակութիւն մը պիտի կազմէր, պաշտօն տալով նմա Մաբէյնին երթալով Ամեն. Տ. Դիոնէսիոս Պատրիարքը Ֆէնէր առաջնորդել, Ըստ տեղեկութեանց Մէնչէօնի, Ն. Ամենապատուութիւն ի մօտոյ պալատ պիտի ունենայ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու, ընկերակցութեամբ մի քանի աշխարհական անդամաց։

* * *

Այս աւուր Թուրք լրագիրք կը հրատարակեն նահանգաց կուսակալներուն ուղղեալ շրջաբերականի պատճէնն, որ բովանդակութիւն մըն է Եպարքոսական Թէզքէրէին և որ, ինչպէս ի վերև յիշեցինք, հաղորդուած է Ֆէնէրի Պատրիարքարանին։

Ահաւասիկ այդ պաշտօնագրոյ թարգմանութիւնը։

Յունաց Պատրիարքարանը թագրիրներ տալով խնդրած էր իւր կրօնական վաղեմի առանձնաշնորհմանց պահպանումն և շարունակումը։ Այս թագրիրներ կը վերաբերէին պսակադրութեան ու պսակի լուծման խնդիրներէ ծագած պարէնի, դրամօժիտի և օժիտի դատերու համար Պատրիարքարանի կողմէ տրուած որոշմանց ըստ առաջնոյն գործադրութեանը, կտակաց խնդրոյն, յոյն վարժարանաց քննութեան եղանակին և եկեղեցականաց երդում ընելուն ու պատժական խնդիրներու առթիւ բանտարկութեան ու դատուելու եղանակին։

Դատական ու Կրօնական գործոց Նախարարութիւնը Նախապէս և յետոյ կատարուած քննութեանց ու խորհրդակցութեանց համաձայն, տրուած որոշումները վանազան թուականաւ պաշտօնագրերով հաղորդած էր Պատրիարքարանին, որոշումներ որք Պատրիարքարանին կայս. Պէրաթով ունեցած առանձնաշնորհմանց պահպանումը կը վերահաստատէին։

Ըստ այդ որոշմանց, պսակադրութեան ու պսակի լուծման խնդիրներէ ծագած պարէնի, դրամօժիտի ու օժիտի դատերն որք ի վաղուց անտի Պատրիարքարանաց և ի գաւառս Մետրապոլտարանաց մէջ կը տեսնուէին յետ այսօրիկ ևս այդպէս պիտի ըլլան։ Դատարանաց գործադիր պաշտօնեայք պիտի գործադրեն այն վճիռներն ու որոշումներն որ Պատրիարքարանի ու Մետրապոլտարաններու կողմէ կը տրուին պարէնի որոշման համար, մինչև որ այդ պարէնի վճարման դատապարտուողները բողոք մը չ'ընեն։ Գալով բողոքոյ անցի տուող բուն խնդրոյն, եթէ պարէնի վճարման դատապարտեալ կողմը վճռագրոյ գործադրութեան պահուն պարէնի որոշեալ քանակութեան չափազանցութեանը վրայ դիտողութիւն ընէ ու իւր անկարողութիւնը յայտնէ, այդ բողոքներու քննութիւնն յետ այսօրիկ Պատրիարքարանի պիտի յանձնուի։ Պատրիարքարանին կողմէ տրուած վերջնական որոշումն, որ յետ քննութեան այդ քանակութիւնը վերահաստատած կամ բարեփոխած ըլլայ, պիտի գործադրուի դատարանաց գործադիր պաշտօնէից կողմէ։ Այդ վերջնական որոշմանց գործադրութեան պահուն երբ պարտատիրոջ մը բանտարկութիւնը հարկ դատուի, պարէնը պահանջողէն ապրուստի դրամ չ'պիտի առնուի պարէնի վճարման դատապարտեալ անձին համար։

Գալով կտակաց խնդրոյն, այս խնդիր թէև քաղաքային է, սակայն, ըստ տրամադրութեան Պատրիարքարանի կանոնագրոյ խառն ժողովոյ միայն անդամոց պարտականութեան վերաբերեալ մասին 3րդ յօդուածին, ադոր վերաբերեալ վէճերու քննութիւնն ու կարգադրութիւնը կը վերաբերի նոյն ժողովին։ Հետևաբար դատարանք ընդունելի պիտի դատեն այն կտակագիրն որ չափահաս ու անչափահաս ժառանգորդներ ունեցող քրիստոնէի մը թերեքէէն կ'ընէ և որ վաւերացած է Պատրիարքարանի, Մետրապոլտի կամ եպիսկոպոսի կողմէ։ Կտակեալ առարկաները, բաց ի Վագըֆներէ ու Էմիրիյէ կոչուած հողերէ, թէ՛ կալուած ըլլան և թէ ապրանք, կտակկալին պիտի յանձնուին առանց միջամտութեան։ Եթէ ժառանգորդաց միջև կամ անչափահաս ժառանգորդաց խնամակալին կողմէ խնդիր ծագի կտակագրին առթիւ և կամ կտակագրոյ ընդունելի կամ ստոյգ լինելու մասին, այդ խնդիրներ պիտի կարգադրուին, ըստ տրամադրութեան Պատրիարքարանի խառն ժողովոյ կանոնագրոյ 3րդ յօդուածին, ի մայրաքաղաքիս այդ ժողովոյ մէջ և ի գաւառս Մետրապոլտարաններու ժողովոց մէջ և տրուած վճռագիրք պիտի գործադրուին դատարանաց գործադիր պաշտօնէից կողմէ։ Այս որոշում յոյն օրթոտոքս հասարակութեան յատուկ ըլլալով, եթէ ժառանգորդներէ ոմանք այդ հասարակութենէն տարբեր հասարակութեան մը պատկանին, կամ օտարահպատակ ըլլան և կամ եթէ վաւերացեալ կտակագիրը կտակած ըլլայ այնպիսի կալուածներ ու ապրանքներ որք Վագըֆ ըլլան կամ Էմիրիյէ կոչուած հողերու վերաբերին և կամ օսմանեան ու օտարահպատակ ուրիշ անձի մը հետ վէճի նիւթ եղած ըլլան, յանժամ կայս. կառավարութեան դատարանք պիտի տեսնեն այդ կարգի կտակագրերէ ծագած դատերը։

Վարժարանաց խնդրոյն համար ևս հետևեալ որոշումն տրուած է. վարժարանաց ուսման ծրագրերը Պատրիարքարանի կամ Մետրապոլտարանի կողմէ կը պատրաստուին կամ կը վաւերացուին և ուսուցչաց ու ուսուցչուհեաց վկայականք դարձեալ անոնց կողմէ կը վաւերացուին։ Սակայն կառավարութիւնն ալ պէտք է որ տեղեկութիւն ունենայ, ուստի կրթական քննիչք կամ տնօրէնք պիտի քննեն վարժարանաց մէջ աւանդուած ուսումներն և եթէ վնասակար գասեր կամ վկայական չունեցող ուսուցիչներ և ուսուցչուհիներ տեսնուին, աստ՝ կրթական Նախարարութիւնն և ի գաւառս տեղական կառավարութիւնք Պատրիարքարանի կամ Մետրապոլտարանի հետ բանակցելով պիտի արգիլեն այդ կարգի ուսմանց աւանդումն ինչպէս նաև վկայական չունեցող ուսուցիչներու ու ուսուցչուհեաց պաշտօնավարութիւնը։

Եկեղեցականաց երդում ընելու խնդիրն ևս սապէս որոշուած է. նկատելով որ Պատժական դատավարութեան օրինաց հաստատուելէն ի վեր պատժական գործերու համար վկայութեան եկող եկեղեցականաց իբրև պարզ անհատ երդում ընելէ խոյս տալն դատավարութեան գործը կը դժուարացնէ, որոշուած է որ, ի գործադրութեան դրուած օրինական հատուածի մը համաձայն, երբ քաղաքային ու պատժական դատի մը համար եկեղեցականի մը երդում ընելը հարկ ըլլայ, այդ եկեղեցականք Պատրիարքարանի կամ Մետրապոլտարանի մէջ երդում ընեն իրենց ծիսին համաձայն։

Գալով եկեղեցականաց բանտարկուելու ու դատուելու խնդրոյն, եթէ պարտքի համար է, ինչպէս ի վաղուց անտի կ'ըլլար, յետ այսօրիկ ևս եկեղեցականք Պատրիարքարանի կամ Մետրապոլտարանի մէջ բանտարկուին։ Եթէ եկեղեցականաց և քահանայից պատժական գործերու առթիւ դատարանաց առջև հարցաքննութիւն կամ դատուիլը հարկ դատուի, դատարանին կամ հարցաքննիչ դատաւորին կողմէ տրուած կոչնագիրն աստ՝ Պատրիարքարանի և ի գաւառս՝ մետրապոլտին կամ եպիսկոպոսին միջոցաւ պիտի հաղորդուի. այդ կոչնագիրն երբ ընդունին, պարտաւոր պիտի ըլլան կառավարութեան յանձնել ամբաստանեալ եկեղեցականը։ Եթէ այդ պարտաւորութիւն չը կատարուի և կամ եթէ կոչնագիր ստացող եկեղեցականը դատարանին չներկայանայ, բնականաբար օրինաց տրամադրութեան պիտի դիմուի։ Ամբաստանեալ եկեղեցականաց դէմ եղած ամբաստանութիւնը մինչև որ հաստատուի և պատիժը որոշուի, այդ եկեղեցականք առանց հասարակաց բանտը դրուելու, կառավարական պաշտօնատանց յատուկ սենեակ մը պիտի բանտարկուին իրենց աստիճանին համաձայն։ Եթէ եկեղեցականաց դէմ եղած ամբաստանութիւնը հաստատուելով յանցանք կամ կանոնազանցութիւն ըլլալը հաստատուի, պարագայ մը յորում կրօնական աստիճանը վրայէն առնուլ հարկ չէ, այն ատեն իրենց համար վճռեալ բանտարկութեան պատիժը պիտի քաշեն իրենց պատկանած Պատրիարքարանի կամ մետրապոլտարանին մէջ։ Եթէ եղած ամբաստանութիւնը հաստատուելով ոճիր մը ըլլալը հասկցուի, մինչև որ դատապարտուի՝ կառավարական պաշտօնատանց մէջ յատուկ սենեակ մը պիտի բանտարկուի և եւր ոճիրը ապացուցուելէ, պատիժը տնօրինուելէ ու կրօնական աստիճանը վրայէն առնուելէ յետոյ, այդ եկեղեցական ըստ օրինի ոճրոչեալ պատիժը հասարակաց բանտերուն մէջ պիտի քաշէ։ Եթէ Թուրքիոյ մէկ մասին մէջ անդորրութիւնն ու խաղաղութիւնն արդեամբ խանգարուելովն պաշարման վիճակ հռչակուի, այդ տնօրինութեանը տեղի տալող պարագայք մինչև որ բարձուին, յայտնի է թէ նոյն ժամանակամիջոցին այդ երկրին մէջ գործուած ամեն ոճրի հեղինակներն առանց բացառութեան զինուորական ատեաններու առջև կը դատուին։ Արդ, զինուորական ատեանք ևս պէտք է վերոգրեալ որոշմանց համաձայն չարժին եկեղեցականաց ու քահանայից բանտարկութեան խնդրոյն մէջ։

Այս որոշմունք տրուած են Նախարարաց Խորհուրդին մէջ և վաւերացած կայսերական Իրատէով։ Հետևաբար պէտք է հոգ տանիլ որպէս զի վերոգրեալ տնօրինութեանց համաձայն կատարուին հարկ եղած գործողութիւնք։

22 ճէմազի իւլ ախըր 308

22 յունվար 1306

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Մէրսինի կառավարիչ անուանեցաւ Պէհճէթ փաշա, նախկին կառավարիչ Թէքէի։

Իչիլի (Ատանա) կառավարիչ անուանեցաւ Մուսթաֆա Նէշէթ փաշա, կառավարիչ Մէրսինի։

—

Միւշիրութեան աստիճան տրուեցաւ Կրետէի կուսակալի փոխանորդ և արտասովոր հրամանատար Ճէվատ փաշայի։

Իւլայի երկրորդ աստիճան՝ Կալացի օսմանեան ընդհանուր հիւպատոս և Դանուբի խառն յանձնաժողովին մէջ օսմանեան ներկայացուցիչ Ազարեան էֆէնտիի։

Սալիսէի աստիճան՝ Էնկիւրիի Աճաշ գաւառակին Իտարէի ժողովոյ անդամ Մուսթաֆա էֆէնտիի։

—

Երկրորդ կարգի Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ Հիճազի զօրաբաժնին կիսաբաժնի հրամանատար Հաճի Եահեա փաշայի։

Առաջին կարգի Մէճիտիյէ՝ Լիբանանու մարօնիներու Պատրիարք Եռհանա էֆէնտիի։

—

Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ

Բարձր. Սպարապետը, Դատական Վսեմ. Նախարարը, Ներքին գործոց Վսեմ. Նախարարը, Ոստիկանութեան Նախարար Նազըմ պէյ և Քաղաքապետ Րըտվան պէյ երէկ յաջորդաբար կայս. պալատ գնացին և ստացան Վեհ. Սուլթանի հրամանները։

—Ներքին գործոց Նախարարութեան խորհրդական Րէշիտ պէյ երէկ կայս. պալատ հրաւիրուեցաւ եւ յետոյ իւր պաշտօնատեղին դարձաւ։

—

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Թուրքիոյ և Պարսկաստանի սահմանագլուխները քննելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովն երէկ ի նիստ գումարեցաւ Խարիճիյէի պաշտօնատան մէջ և խորհրդակցութիւններ կատարեց։ Յանձնաժողովը կը կազմէին Արտաքին գործոց Նախարարութեան դատական գործոց տնօրէն Ղալիպ պէյ, վիճակագրութեանց տնօրէն Համտի պէյ և սպայակոյտի գնդապետ Բեհճէթ պէյ ու հազարապետ Հաֆըզ Մէհմէտ պէյ։

—Աւստրիական դեսպան Պառոն տը Քալիչէ երէկ Բ. Դուռն երթալով, տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին և Վսեմ. խորհրդականին հետ։

—

ՎՍԵՄ. ՅԱԿՈԲ ՓԱՇԱ

Ելմտական Նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշա երէկ կայս. պալատ գտնուելով, Մալիյէի պաշտօնատունը չկրցաւ երթալ։

— —

ԱՓՐԻԿԵԱՆ ՏՐԻՊՈԼԻՍ

Այս աւուր Հաքիքաթի մէջ հետևեալը կը կարդանք.

Իտալական լրագիրք ոմանք անցեալները ծանուցած էին թէ քրիստոնեայ մը սպաննուած է յԱփրիկեան Տրիպոլիս և թէ տեղւոյն ժողովուրդը դժգոհ է կուսակալէն և կը բողոքէ։

Արդ, Լը Ֆառօ լրագիրն այդ գրոյցը հերքելով, կ'ըսէ.

«Իտալական լրագիրներու այդ զրոյցը յերիւրեալ բան մըն է։ Ո՛չ նահանգի կեդրոնին և ո՛չ ալ նահանգին ուրիշ մասերուն մէջ քրիստոնեայ մը սպաննուած է։ Նահանգին արդի կացութիւնը գերազանց է թէ՛ բարոյապէս և թէ նիւթապէս։»

— —

ՏՈՔԹ. ԲՈԽ

Տոքթ. Բոխ Պերլինէն Վիեննա գնացեր է, ուր մէկ քանի օր մնալէ յետոյ մայրաքաղաքս պիտի գայ։ Տքթ. Բոխ ասկից Եգիպտոս պիտի ուղևորի։ Կըսուի թէ Տքթ. Բոխ այս ուղևորութեանց մէջ պիտի փորձէ թէ իւր հնարած դեղն ի՞նչ աստիճան ազդեցութիւն կընէ զանազան կլիմաներու տակ։

— —

ԱՐՔՈՒՆԻ ՓՈՂԵՐԱՆՈՑ

Արքունի փողերանոցին քննիչ անուանուած է Գէորգ էֆէնտի Սարաֆեան։

—

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

Քաղաքապետութեան ժողովն երէկ կրկին անգամ խորհրդակցութիւններ կատարեց Քաղաքապետութեան ելմտացոյցի պատրաստութեան ու հաւասարակշռութեան խնդրովը։ Խորհրդակցութեանց մասնակցեցան թաղապետական բոլոր շրջանակաց անօրէնք։

Ժողովը նոյնպէս խորհրդակցութիւններ կատարեց կենդրոնացի տրոց յանձնաժողովի մասին։

—

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ

Երուսաղէմէն կը գրեն թէ հանրային առողջութիւնը կատարելապէս լաւ վիճակի մէջ է, և որ և է համաճարակի երևոյթ չը կայ այն կողմեր։

— —

ՉՈՒՊՈՒՔԼՈՒԻ ԿԱՂԻ ՄԹԵՐԱՆՈՑՆԵՐԸ

Երէկ Բ. Դրան մէջ յանձնաժողով մը ի նիստ գումարեցաւ ընդ նախագահութեամբ Պետական Խորհրդոյ Նախագահ Բարձր. Արիֆի փաշայի և անդամակցութեամբ Առևտրական ու Հանրօգուտ շինութեանց Նախարար Վսեմ. Զաիֆ փաշայի և Քաղաքապետ Րըտվան պէյի։

Այս յանձնաժողով խորհրդակցութիւններ կատարեց լուծելու և կարգադրելու համար այն անհամաձայնութիւնն որ ծագած է Չուպուքլուի կաղի մթերանոցներու արտօնատէր Սամի պէյի և Մոսեան, Հաճեան ու Սամանճեան ընկերութեան միջև։ Սոյն յանձնաժողովին հրաւիրուեցաւ նաև Պետական Խորհրդոյ վերաքննիչ ճիւղին ընդհանուր դատախազ Եանքօ էֆէնտի։

Սամի պէյ ևս թէև այս յանձնաժողովին հրաւիրուած էր, սակայն ըստ տեղեկութեանց Հաքիքաթի, Ն. Վսեմութիւն ծրագիր մը տալով յայտարարած է թէ այդ յանձնաժողովոյ որոշումն, իրեն համար նպաստաւոր ալ ըլլայ թէ ոչ, ընդունելի չէ, որովհետև նախնական, վերաքննիչ ու վճռաբեկ ատեաններու մէջ իւր իրաւունքը հաստատուած է և թէ այդ կարգի յանձնաժողովոյ մը կազմութիւնը և ոչ մէկ օրէնք կը տրամադրէ։

Ֆրանսական դեսպան Մոնթէպէլլօ կոմսը չորեքշաբթի օրը Մարսիլիայէն մեկներ է Ամպուազ շոգենաւով և յառաջիկայ երկուշաբթի իրիկուն կամ երեքշաբթի առաւօտ մայրաքաղաքս կը հասնի։

—Կառավարութեան յառաջիկայ տարեշրջանի ելմտացոյցի հասոյթք 20 առ 100 առաւելութիւն մը կը ցուցնեն բաղդատմամբ նախորդ տարւոյ պիւտճէին։

—Միթիլլիի հաշուակալ անուանած է Բէհմալ էֆէնտի, նախորդ հաշուակալ Բրէվէզայի։ Աֆիոն Գարահիսարի հաշուակալ անուանած է Հագգը էֆէնտի, նախորդ հաշուակալ Պորտուրի։ Բրէվէզայի հաշուակալ անուանած է Սալիմ էֆէնտի, ելմտական պաշտօնեայ Բիլէճիք Չնքճէձի։

—Ներքին գործոց նախարարութիւնն հրահանգ ուղղելով ի գաւառս ծանոյց որ յատուկ ցուցակ մը պատրաստեն և ղրկեն, յորում նշանակուած ըլլան գաւառաց մէջ գտնուած ընդհանուր վարժարաններու թիւն ինչպէս նաև աւանդուած ուսմանց ծրագիրը։

—Հեռագրական վերատեսչութեան մասնագէտ խորհրդական Էմիլ Լաքուան էֆէնտիի ամսաթոշակը 6000 ղրշ.ի բարձրացած է։

—Ոստիկանութեան պաշտօնեայք երէկ ձերբակալեցին Հիւսէյին անուն այն գաղթականն որ անցեալ օր սպաննած էր թաղապետութեան կառապան Օսմանը։

—Ծաղկի հիւանդութիւնը տակաւին ճարակած է Եէնի գիւղի կողմերն և երէկ այդ գիւղին մէջ ութ տարեկան յոյն աղջիկ մը մեռած է։

—Խօժէն Ռսկար իշխանն իւր հիւրամեծար Ահմէտ Ալի փաշայի ու շուէտական դեսպանին հետ երէկ պտոյտ մը կատարեց Զամլըճայի կողմերը։

—Էվգաֆի նախարարութիւնն յառաջիկայ տարւոյ ելմտացոյցը պատրաստած ըլլալով, երէկ քննուեցաւ Նախարար Վսեմ. Զիհնի փաշայի կողմէ կազմեալ յանձնաժողովոյ մը կողմէ։

—Մանչէսթր ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ ոստիկանական պաշտօնէից ոմանց այն ընթացքին վրայ որով, հակառակ գրոշմի օրինաց յատուկ մէկ յօդուածին, փողոցներու կամ մաքսատան մէջ կը բռնեն վաճառականաց գործակատարներն և անոնց գրպանները կը խուզարկեն անդրոշմ փոխանակագիրներ գտնելու համար։

—Ափրիկեան Տրիպոլսոյ առևտրական արտածութեանց ու ներածութեանց ընդհանուր գումարն, որ 1888 տարւոյն մէջ 29,352,800 Ֆրանք եղած էր, 1889 տարւոյն մէջ 17,692,200 Ֆրանք եղած է։ Այս նուազում առաջ եկած է 1889 տարւոյ հունձքերու անբաւական ըլլալէն։

—Առևտրական Սենեակն իր անդամներէն Պ. Պ. Համբորուլօի ու Ֆիլիբբիտաւի և ծխախոտի վաճառական կամարական Խաչիկ էֆէնտիի անդամակցութեամբ յանձնաժողով մը ընտրած է, որ պաշտօն ունի քննել Հռոդոս կղզւոյն ծխախոտի մշակաց բողոքները Րէժիին դէմ որ կ'արգելու մէկ արտավարէ նուազ տարածութեամբ հողի վրայ ծխախոտի մշակութիւնը։

—Խորհուրդ կայ Պոլսոյ Ապահովութեան Ընկերութիւնը դրամական մեծ հաստատութեան մը վերածել, վիճակահանութեան մը միջոցաւ որ կարևոր դրամագլուխ մը պիտի հայթայթէ։ Այս ծրագիր սկզբամբ ընդունուած ըլլալով պետական խորհուրդէն, կը քննուի առևտրական նախարարութեան կողմէ։

—Օսմ. Առևտրական ցուցահանդէսի հաստատման համար՝ ի Պոլիս Ֆինճանճըլար, Շարք-Զարչըսի խանին երեսուն սենեակները վարձուած են։ Այդ ցուցահանդէսի մէջ ի տես դրուած նմոյշներէ առնուելիք տրոց սակագինը առևտրական նախարարութեան մատուցուած է արդէն։ Ցուցահանդէսին կցելի տեղեկութեանց դիւանը պիտի բացուի փետրուար 1 ին։

—Երէկ իրիկուն կամուրջէն մեկնող Ռուկէզչիւրի թիւ 1 շոգենաւը Ֆէնէրէն Պալատ մեկնած ատեն մեքենան կոտրեցաւ, և չկրցաւ շարունակել ճամբան։ Սակայն ուրիշ շոգենաւ մը օգնութեան հասնելով քովէն կապեց արկածեալ շոգենաւն և ամեն նաւամատոյցներն հանդիպելով մինչև Այվանսարայ գնաց։

—Երեքշաբթի օրը ի Բերա Թարլա Պաշի հետևեալ գողութիւնը պատահեցաւ։ Երեկոյեան ժամ 9ին միջոցները անծանօթ անձ մը եկաւ հնչեցնել տան մը զանգակը. բաւական սպասելէ վերջ երկրորդ և երրորդ անգամ հնչեցուց։ Այն ատեն գտնուողք իմացուցին այդ անձին՝ թէ անոնցմէ բացակայ էին։ Անծանօթը մեկնեցաւ. քիչ յետոյ, ուրիշ մարդ մը եկաւ և առանց վարանման բանալով մը դուռը բանալով ներս մտաւ և կարճ միջոցի մէջ թևերն տակը ծրարով մը մեկնեցաւ։ Երբ տնեցիք վերադարձան, տեսան թէ սնտուկներ, արկղներ և գզրոցներ բացուած ու 300 ոսկւոյ արժողութեամբ գոհարեղէններ գողցուած էին։ Գողը բռնուած չէ։

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ

ԲԵՐԱՅԻ

Այս գիշեր՝

ՊՈՔԱՍ (BOCCACE)

ՃԷՅՄՍ ՀԷՅՈՒՏ

Չորեքշաբթի, 4 փետր, (Ն. Տ.) մեռաւ իւր բնակարանին մէջ ի Բերա, Պօղանճէ փողոց թիւ 134, յետ երկար հիւանդութեան մը որուն մեծաւ համբերութեամբ և համակերպութեամբ տոկաց։

Յուղարկաւորութիւնը յառաջիկայ շաբաթ առաւօտ պիտի կատարուի Սկիւտարի գերեզմանատան մէջ։

Հանգուցելոյն բարեկամներէն կը խնդրուի զներկայս համարել իբրև նամակ հրաւէրի, և համախմբուիլ հանգուցելոյն տան մէջ առաւօտեան ժամ 10ին ըստ եւրոպացւոց։

Յատուկ շոգենաւ մը կամուրջը պիտի սպասէ զիրենք ի Հայտար Փաշա փոխադրելու համար։

Բերա 5 փետրվար 1891

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Կը փութամ հրապարակաւ խորին շնորհակալիքս յայտնել առ Տօքթէօր Ճէվահիրճեան էֆէնտի, որ մահացու հիւանդութեամբ վարակեալ եղբայրս ամիսներով դարմանեց անձնուիրաբար։ Տօքթէօր Ճէվահիրճեան էֆէնտիի մարդասիրութիւնն ո՛չ միայն այս առթիւ, այլ ուրիշ շատ առիթներու մէջ ալ ի յատ եկած է։ Բազմաթիւ կարօտ հիւանդներ, այսօր առողջացած շնորհիւ ազնիւ բժշկին ճարտար դարմանաց, կը վկայեն իրենց բարերարին անձնուէր խնամոց։ Իսկ ես, կը համարձակիմ Արեւելքի միջոցաւ հանրութեան առջեւ յայտնել առ Մեծայարգ Տօքթէօրն իմ երախտագիտական զգացումներս, քանզի լաւ է որ մութին մէջ գործուած բարութիւնք երբեմն ի լոյս բերուին։ Թէեւ համեստութեան քօղին ներքեւ գործողաց համար անախորժ են այս տեսակ հանրային ցոյցեր երախտագիտութեան, սակայն Տօքթէօր Ճէվահիրճեան էֆէնտիի բարեաց փոխարէն՝ բարերարեալի մը ներելի պէտք է ըլլայ գէթ այս եղանակաւ հատուցանել մասամբ՝ երախտագիտութեան անմոռնալի պարտք մը։

ՍԱՐԳԻՍ ՋԻՄՐԻԻԹՃԵԱՆ

22 յունուար 1891

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՍԵՆԵԱԿ

Կ. Պոլսոյ Առեւտրական Սենեկի անդամներէն ըստ կանոնի փոխուող և հրաժարող անձանց տեղ նորեր ընտրելու համար, յիշեալ Սենեկին օրինաց համաձայն պէտք եղած ընտրելիները որոշելու և կարգելու նպատակաւ յառաջիկայ երկուշաբթի յուն. 28, ժամ $4^{1}/_{2}$ի միջոցները, Կալաթա Մէհմէտ Ալի փաշա խան թիւ 1 Առեւտրական Սենեակը գումարելի ընդհանուր ժողովին՝ վաճառականաց և դրամատեարց ներկայ գտնուիլը կը խնդրուի։

Ծ.—Սենեկին մէջ արձանագրուող ընկերութեան մը անդամները ի՛նչ թուով և լինին, անդամոց իւրաքանչիւրին գաղափար յայտնելն անտեղի նկատուելով, յանուն ընկերութեան միայն մէկը պարտաւոր է գաղափար յայտնել։

23 յունուար 1306 — 1—2

ՄԵՍՐՈՊ ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ

ԲԱՌԱՐԱՆ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ՀԱՅ ԱՇԽԱՐՀԻԿ

ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Հրատարակեցաւ 50րդ թերթն որ կը հասնի pot բառը։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՍՈՖԻԱ, 5 փետր.— Սոֆիայի Օսմ. կայս. պատուիրակութեան քարտուղար Րէշիտ պէյ Ֆերտինանտ իշխանի կողմէ ունկնդրութեան ընդունեցաւ։ Ժամանակէ մ'ի վեր հրաման տրուած է Րէշիտ պէյի՝ Ֆերտինանտ իշխանին և պուլկար կառավարութեան նկատմամբ հետեւիլ Տէրութեանց ներկայացուցիչներու ձեռնմասնութեան ընթացքին, որոնք Անգլիոյ, Աւստրիոյ-Հունգարիոյ, Իտալիոյ, Յունաստանի, Ռումանիոյ և Սերպիոյ ներկայացուցիչք իշխանին կողմէ ընդունուեցան։

—Կը ծանուցուի թէ Սերպիոյ և Պուլկարիոյ միջեւ առեւտրական դաշնագրոյ բանակցութիւնք վերսկսած են ի Սոֆիա։

—Կ. Պոլսոյ պուլկար գործակատար Տքթ. Վուլքովիչ առողջական պատճառով երեք շաբթուան արձակուրդ ստացաւ և Սոֆիա եկաւ։

* * *

ՎԻԵՆՆԱ, 5.— Լրագիրք ելմտական նախարար լէհազգի Պ. Տունաեւսքիի հրաժարումը կը նկատեն անձնական արգելքի մը բարձում, որով Գերմանք պիտի կարենան յետ այսօրիկ գործօն կերպիւ մասնակցիլ կառավարութեան։ Լրագիրք միաձայն կը հաւանին Տքթ. Շմայնպախի անուանման ի յաջորդութիւն Պ. Տունայեւսքիի։

*

ՆԱՆԹ, 5.— Տքթ. Պերլէն և Տքթ. Փիք այսօր հանրային հիւանդանոցին մէջ սծի արիւնը փոխանցեցին երեք հիւծախտաւոր տղայոց։ Ֆրանսացի և օտար քաղաքի բժիշկք ներկայ էին գործողութեան։

ՏՐԱՄԱՄԱՆ

ԳԱԼԱԹԻԱՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա 25 Յունվ.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՓՈԽԱՌՆԱԳՐՈՒԹ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ	....	109 $^{7}/_{8}$
3 » Բարիզի	....	22 95

Օսմանեան Փոխառութեան

Եզեկ երեկոյ գոց. (Մէջօպ. Օ. Պէջի)		20 38 $^{1}/_{2}$
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտեան բացուելուս		20 38
Եւս օգին	»	20 37$^{1}/_{2}$
Թահվիլաթը Օսմանիէ երեկ երեկոյ		82 2
» » ժամ էին		82 5

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՓՈԽԱՌՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Փոխառութիւն	Ա. Սէրի		45
»	Բ. »		24 $^{5}/_{8}$
»	Գ. »		20 38

ԲԱԺՆԵԹՈՒՂԹ

Ս-ֆէ[illegible]	[illegible]	Լր.	5 28
Գրէտ[illegible]	Օսմ.	»	9 20
Ծանր աք Պ[illegible]	»	»	6 20
Ոսկի Շանէ [illegible]	»	»	4 30
Թրամուէյ	»	»	508
Բուլէ[illegible] երկաթուղի		Լր.	77 $^{7}/_{8}$
Բաժնեթուղթ Լավրեոնի	Գ. Կ.		153

[illegible]

Օսմանեան ոսկի	Ղրշ.	...	100
20 Ֆրանքնոց	»	...	87 10
Անգլիական ոսկի	»	...	1 0
Մառք (գերմանական ոսկի)	»	...	107 30
Իմբէրիալ	»	...	89 30

Զըքմիշ	»	51 10
Բուլղար Թղթադրամ	»	7 85
Մէճ. արծաթ. (առքը)	»	108 18
Վ. Նեղ	»	102 20
Հինգնոց	»	102 30
Մեթալիք	»	100 30
Թասֆիյէ	»	25 20
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	» ...	8—9

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 5 փետրվար, ժամ 3 վայր 20 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	95 45
» » $4^{1}/_{2}$ %	105 17$^{1}/_{2}$
Օսմանեան քոնսօլիտէ Սէրի Դ.	19 30
Օսմանեան երկաթուղի	77 25
» Բէժէի բաժնեթուղթք	336 25
Պանք Օթօման	622 50
Քրէտի Լիոնէ	682 50
Իտալական Ռանթ 5 %	93 65
Եգիպտական 6 %	456 75
Արիզբիէ Թիւրք (1890)	418 75
Եգիպտական միացեալ	495
Պանք տը Բարի	835
Օսմ. Մաքս. արժէթուղթ	460
[illegible]	—
[illegible]	—
Ռիօ Թէնթօ	577 50
Մէեւիտինօ	676 25
Չեք [illegible]	25 21$^{1}/_{2}$

Լոնտրա, 5 փետր. ժամ 6 վայր — երեկոյ

Անգլ. Քոնսոլիտէ		97 $^{7}/_{16}$
Օսմ. »	» Սէրի Դ.	19 $^{1}/_{16}$
»	»	45
»	»	24 $^{5}/_{8}$
»	»	19 $^{11}/_{16}$
Եգիպտական Թուրք 1877		102 $^{1}/_{4}$
Պանք Օթօման		14 $^{15}/_{16}$
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէ)		97 $^{3}/_{16}$
» առանձն. (բրիվիլեժէ) 1890		94 $^{3}/_{8}$
Ռիօ Թինթօ		22 $^{7}/_{8}$
Գավէնդիշ (փոխառ. Բէյրութ)		101
Իտալական 5 %		89 $^{3}/_{4}$
Մէեւիք	»	71 $^{3}/_{4}$
Ռուսական 1889		99 $^{1}/_{4}$
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ		25 40

Վիէննա, 5 փետր. ժամ — վայր —

Օսմանեան երկաթուղի	36 50
» Բէժէի բաժնեթուղթք	146 50
Փոխանակութիւն Լոնտրի վրայ	114 35
» Բարիզի »	45 25

Պէրլին, 5 փետր. ժամ — վայր —

Փոխանակութիւն Լոնտրի վրայ	20 32 $^{1}/_{2}$
» Բարիզի »	80 35
Բուլղ. Թղթադրամ	236
Օսմանեան երկաթուղի	79 80
Օսմանեան քոնսօլիտէ Սէրի Դ.	18 90

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 5 փետր. ժ. — վ. — երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	95 37$^{1}/_{2}$
Օսմանեան քոնսօլիտէ Դ.	19 35
Օսմանեան երկաթուղի	77 25
Օսմ. Բէժէ	336 25
Բրիօրիթէ Թիւրք	418 75
Օսմ. Մաքս. արժէթուղթ	460
Պանք Օթօման	621 25
Ռիօ Թէնթօ	577 50

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

ԱՅՆԹԱՊ, 28 դեկ. 90

Հնտախտն իր սրտաճմլիկ կոտորածը վերջացուցած կը թուի։ Հազիւ մէկ երկու դէպքեր յիշուեցան տասն օրէ ի վեր։ Եթէ, վերստին սաստկանայ, երկիւղ կայ թէ աւելի ահաւոր հետեւանք ունենայ։ Մինչեւ ցայսօր, հնտախտի զոհերուն գումարը 450ի կը մօտենայ միայն քաղաքին մէջ և այս թուոյն $^{1}/_{3}$ մասը հայոց, մնացեալը մահմետականաց կը վերաբերի։ Քաղաքիս ազգային գերեզմանատունը անպարիսպ, փոքր և քաղաքին մօտ գտնուելով, և նոր ննջեցեալներու համար հին գերեզմանները շատ անգամ բանալ պէտք ըլլալով, այսպիսի համաճարակ հիւանդութեանց պահուն, առողջապահական տնօրինութիւններով՝ հաւանական ծանր վտանգներու դէմ այժմէն հոգալ անհրաժեշտ պարտք մ'է։

Ձմեռը սաստիկ է այս տարի, ժամերով ձիւն կը տեղայ և սովորական ժամանակէն շատ կանուխ կսկսի ծածկել երկիրը։ Առեւտրական գործունէութիւնը քիչ քիչ կսկսի և հնտախտի պատճառաւ քաղաքէն խոյս տուող ընտանիքները կը վերադառնան։

Մարաշէն առնուած տեղեկութիւնք կարի գանգիտելի են։ Հնտախտի զոհերուն թիւը միայն Հայերուն մէջ 350ի հասած է հոն, ուստի կրնանք հաշուել որ մահմետականաց կորուստը 600է նուազ չէ։ Հետեւաբար, գրեթէ միեւնոյն բազմամարդութիւնն ունեցող երկու քաղաքաց մէջ Այնթապ շատ աւելի բարեբաղդ կը գտնուի քան իր դրացի քաղաքը։ Այս բանը, որչափ կլիմայի դոյզն տարբերութեան՝ նոյնչափ և աւելի եւս կարելի է ընծայել Այնթապի մէջ ցոյց տրուած զգուշական տնօրինութեանց և մանաւանդ կարող բժիշկներու գովելի զոհողութեանց։

Ազգային և կրթական գործերը դերծ չը մնացին այս ընդհանուր տագնապին աւերիչ ազդեցութենէն։

Եկեղեցւոյ շինութիւնը շարունակելու համար ձմեռնային աշխատութեանց ձեռնարկուած է, յոյս կայ որ յառաջիկայ ամառն ալ բաւական գործ կը հոգացուի։

1890 ԹՈՒԱԿԱՆ

ԵՒ

ՄՇՈՅ ԳՈՐԾԵՐ

1890րդ տարւոյն մէջ Տարօնոյ աշխարհը դժբաղդաբար չունեցաւ նշանակութեան արժանի գործ մը։ Վաճառականութիւնը կարի անկեալ վիճակի մը դատապարտուած, դրամատեարք ոմանք անյաջողութեանց կը մատնուին։ Դրամական սովը կը տիրէ որով և ժողովուրդն յանհունս կը նեղուի։ Բացառութիւնը յարգելով հանդերձ Մուշեցիք ընդհանրապէս չունենալով վաճառականական, արհեստական, տնտեսագիտական և այլն ձիրքեր, որով կը փայլին ուրիշ քաղաքացիք, նիւթականնին բարելաւելու միջոցներէն կը զրկուին։ Օրինակի համար կը տեսնես մէկը որ իր համեստ դրամագլխէն աւելի բարձր գործերու կը ձեռնարկէ եւ դեռ տարին չլրացած առանց չահելու ունեցածն ալ վրայ տալով չզգաստիր։ Ի հարկէ դա վաճառականական անխոհեմութիւն և սխալ մ'է, զոր հետզհետէ փոր ձառութեամբ դարմանել կ'անգիտանան կամ կը թերանան։ Այս տեղ մի հարց կը ծագի յիս թէ է՞ր Մուշ գաւառ կամ առժամապէս հաստատուող օտարականք՝ լինին Ակնցի կամ Արաբկիրցի, Բաղէշցի կամ Կարնեցի, Խարբերդցի կամ Երզնացի, վաճառականական և արհեստական մեծ ձիրքեր կը ցուցնեն և յաջողութիւններ ձեռք կը բերեն, և հրապարակի վրայ նիւթապէս պատուաւոր դիրք մը գրաւելով կը փայլին, մինչդեռ բնիկներն երթալով դրամական անձկութեանց կը մատնուին, և առաւել կամ նուազ օտար դրամատեարց ազդեցութեանց կ'ենթարկուին։ Իրողութիւն մը՝ որ դժբաղդաբար ոչ նուազ տխուր եւ դառն է խորհողի մը համար։

Հունձքը թէեւ առատ էր նախընթաց տարւոյն մէջ, բայց գիւղացի ժողովուրդն ընդհանրապէս զանազան ծանր պարտուց տակ ընկճած լինելով ստիպուած է արեւի կիզիչ ճառագայթներու տակ արիւն քրտինք թափելով վաստըկած արդեանց մի մեծ մասը՝ եւ երբեմն գրեթէ ամբողջը՝ տալ իւր պարտատիրաց և ծանր պայմաններով նորանոր փոխառութեանց դիմել որպէս զի կարողանայ այդու իւր ընտանիքը և մատղերամ զաւակունքն ազատել սովու վերահաս վտանգէն և ձմեռնային օդոց սաստկութենէն։ Բաց աստի, ո՛չ նուազ չարաչար կը դեգերին յօտարութեան հազարաւոր պանդխտեալ հէք «ենգիւրներ», որով գաւառն կը զրկուի իւր ընտիր որդւոցմէն ու քաջարի երկրագործներէն, հայ կինն՝ իւր արգասաւորութեան գեղեցիկ օրերէն։

* * *

Վարժարանք.— Կրթական խնդիրը նշանակութեան արժանի յառաջդիմութիւն մը չըրաւ, թէեւ Ուսումնական խորհուրդ մը ունեցանք ընդ ատենապետութեամբ Մեծ. Միսաք էֆ. Թէմուրեանի, բայց անգործութեան և ամլութեան դատապարտուած է, չունենալով դրամական ոյժ իւր տրամադրութեան տակ կամ ըստ արժանւոյն Թաղական խորհրդոց օգնութիւնը չկրնալով վայելել հարկ եղած փոփոխութիւններ և բարեկարգութիւններ մուծանելու ի դպրոցս, վարժարանք պիտի մնան այն հնադարեան խաւարակուռ կացութեան մէջ, յորում ինքնակոչ վարժապետաց խնամոց յանձնուած մեր նոր դեռատի հարիւրաւոր մանկունքն ու պատանիք կը խամրին կը թարշամին բարոյապէս և ֆիզիքապէս։ Եթէ մխիթարական կէտ մը ունինք որով պարծենալէ աւելի պարտինք երախտապարտ զգացմամբ շնորհակալ լինել, այն ալ Միացեալ Ընկերութեանց տեղւոյս Ներս. Կեդրոնական Վարժարանն է, որ 12-13 տարիներէ ի վեր միեւնոյն ծրագրով և միեւնոյն ուղղութեամբ ընթանալով ըստ բաւականին լաւ ընծայաւարտներ նուիրած է Ազգին։ Հանդէպ այսչափ երախտեաց կը ցաւինք որ մեր ազգայնոց կողմանէ այդ վարժարանին վճարելիք 50 ոսկւոյ տարեկան նպաստը կանոնաւոր և հիմնաւոր եղանակով մը կարգադրելու և ամ ըստ ամէ անտրտունջ վճարելու միջոցներուն վրայ լրջաբար ուշադրութիւն չէ դարձուած ցարդ։

Թաղային հինգ վարժարաններէն զատ կայ նաեւ Պ. Մարգար Լուսարիճեանի համանուն մասնաւոր վարժարանն որ իւր փոքրիկ մեթոտովը և տարօրինակ դաստանդութեամբն փոխանակ օգուտ մը տալու, աւելի մատղաշ միտքերը բթացնելու և խանգարելու կ'օգնէ։ Բաց ի 10-15 գիւղերէ՝ յորս ի շնորհս մեր Գեր. Ընդհ. Վանահայր-Առաջնորդին, վարժարաններ հաստատուած են, գաւառիս մնացեալ բազմաթիւ գիւղօրայքն զրկուած են դպրոցներէ ու վարժիչներէ։

Նշանակութեան արժանի է քաղաքիս և Ս. Կարապետի հռչակաւոր վանուց ընդհ. Վանահայր Առաջնորդի յարմարագոյն և արժանաւոր ընտրութիւնն յանձին Գեր. Տ. Ներսէս Ծ. Վարդապետի Խարախանեան։ Տարօնոյ գաւառի Պատ. Երեսփոխանական Ժողովը մեծ իմաստութեամբ չարժեցաւ այդ ընտրութեան մէջ իւր գործոյ գլուխը կացուցանելով պարկեշտ, անշահասէր և թարմ ուժերով եկեղեցական մը՝ որ իւր հայրենակիցն է, և որ՝ իւր փառքը՝ ժամրուկ գրենել տալէ աւելի, իւր հօտին երջանկութեան, բարօրութեան և բարոյական զարգացման մէջ կը փնտռէ։

Քաղաքական և կրօն. ժողովոց երկամեայ շրջանը թէեւ լրացած, բայց նորոգ ընտրութիւն մը ընելու դեռ ձեռնարկուած չէ։ Տարօնոյ գաւառական Երեսփ. ժողովն իսկ իւր 15-16 ամեայ կազմութեան օրէն ցարդ ոչ մասնակի և ո՛չ ամբողջակի փոփոխութիւններ կրած է։

* * *

Վանօրայք.—Մշոյ վանքերն զգալի փոփոխութիւն մը չունեցան։ Ս. Կարապետի վանքը պարտուց տակ ընկճած կը հեծէ, որ մասին ժամանակին արդէն մանրամասնաբար Արեւելքին գրած եմ «Ս. Կարապետի վանքն և խնդիր պարտուց» վերնագրով։ Կը յուսացուէր որ ուխտաւորաց գալստեամբ բաւական պարտք տալու պիտի յաջողէր։ Վանքն հինգ վեց հարիւր հատ վաճառելու ոչխարներ ունէր, փոխադրական և Բէշ-Եւլ ըսուած ցաւը մեծ ջարդ տալով հազիւ կարողացաւ մէկ երկու հարիւր ոչխար վաճառել, սակայն գոյացեալ գումարն՝ բաղդատմամբ իւր առօրեայ ծախուց աննշան է։ Հակառակ իւր դրամական անձկութեան վերստին համեստ ծրագրով վարժարան մը պահելու վիճակի մէջ կը գտնուի։ Գեր. Հայր Խորախանեանի գիտասիրութիւնն է բարձր վարժարան մը ունենալ ի Ս. Կարապետ, բայց հակառակ և ի մեծ ցաւ իւր ուսումնասէր ոգւոյն, իւր այդ խղճը առ այժմ չի կրնար պտուղ բերել, քանի որ ամէն ազգօգուտ ձեռնարկութիւն քաջալերող և յառաջ մղող այժմ դրամ, կը պակսի, որով և գեղեցիկ ծրագիրներ և խորհուրդներ անգործադրելի կը մնան։

Ուրախ ենք որ միաբան վարդապետներ իւրաքանչիւր ոք իւր գործոյն կը նայի, որպէս վայել է վանական մը։ Մաղթենք որ ի չահ վանուց միշտ այդպէս լինին և անցելոյն մէջ թողուած դառն տպաւորութիւնքը անհետին։

Ս. Յովհաննու վանքը վանահայր չունի, և առ ի չգոյէ լաւագոյնի մը նոյն միաբանութենէն Արժ. Առաքել վարդապետ փոխանորդութեամբ կը կառավարուի, ունենալով նաեւ մի աննշան վարժարան։ Ս. Ղազարու վանքը բաւական լաւ է ի շնորհս իւր վանահայր Գեր. Տ. Յովհաննէս Ծ. Վ. Մուրատեանի։ Ս. Աղբերիկայ վանքն որ ցարդ գրեթէ վարժարան չէ ունեցած, վիճակիս ընդհ. Վանահ. Առաջնորդ Ս. Հայրն տարւոյն դէպի վերջերը վարժարան մի բանալ տալով Զիարէթցի Աստուծեան Պ. Թադէոսը ուսուցիչ կարգեց անդ։ Պալանքէի կոչուած Ս. Դանիէլի վանքն և Մանրավանքը նշանակելու արժանի բան մը չունին։ Մատին Առաքելոց վանքն՝ Թեմականաց անտարբերութենէն և Սասնոյ անմատչելի լերանց շնորհիւ կղզիացեալ վիճակ մը ունի, Վանահայր Պետրոս վարդապետն առանց Ազգ. հոգեւոր իշխանութիւնը ճանչնալու, ըմբոստ դիրք մէջ կը գտնուի, և ոչ ոք գիտէ վանուց նիւթական և բարոյական վիճակը։

Արդ՝ գաւառիս և վանօրէից մասին սոյն տարեկան տեսութիւնը ընելէս յետոյ, մաղթենք որ նոր տարւոյս մէջ վանական, վարժարանական, կրօնական և ն. գործերը բարւոք և գոհացուցիչ վիճակի մը մէջ տեսնել և գալ տարի այսօրը ուրախութեամբ հրապարակելու բաղդն ունենալ։

ՎԱՀԷ

Մուշ, 2 յունուար 1891

ԱՐՁԱԳԱՆԳ

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԷՆ

Քանի մը խօսք Քոխեան դեղի մասին.— Վէռնէօյ և Սէմոլա ի մասին Քոխինի.— Գաղղիացի գիտնոց նորանոր աշխատութիւնք.— Հիւանդութիւնք ի մայրաքաղաքիս։

Լռութենէ մը ետք՝ որ— կը խոստովանիմ ես ալ կարգ մը բարեկամացս հետ— կարի երկարատեւ եղաւ, կուգամ վերստին Արեւելքի էջերուն մէջ երբեմնակի գրել ինձ սիրելի նիւթերուն վրայ։

Եւ նախ ի՛նչպէս չխօսիմ այն մեծ պատահարին վրայ որ 1890ի վերջերն ի յայտ եկաւ բժշկական աշխարհին մէջ։

Երկու ամիս առաջ, բոլոր իւր հայրենակիցք իւր գովասանքը կ'երգէին և բաւական տխրող կամ բաղդատութեան եղր չէին գտներ նորա համբաւոյն արժանի։ Աշխարհ ամենայն բաքանչացման մէջ էր։ Գերմանիոյ պաշտօնական անձինք ու Պէրլինի ժողովուրդը կը հիանային նորա վրայ և ա՛մենէն մեծ մարդոց կարգը կը դասէին։

Աշխարհիս ամեն կողմէն հազարաւոր բժիշկք թոքախտի հրաշավայրը կը դիմէին գունդագունդ. ո՛րչափ շարժուն թոքախտաւորներ կային, յուսալից կը վազէին անոր դիրկը, քանզի հիւանդութիւնը սահման չունի, և հիւանդք— երբ խնդիրը բժշկուելու վրայ է— բժշկին ազգը չեն խորեր։

Ափսո՜ս… այն ամենը ի դերեւ ելաւ. յուսացուած հրաշք չ'իրականացան։ Քոխ ուսուցիչը որ ցարդ սաւոգիւ գիտնական և համեստ մարդ մը էր եղած, թխակարդի մը մէջ գտաւ զինք ակամայ։ Մարդը՝ ինքզինք անասունի պէս փորձելու ենթարկեց, եւ բուժելու կանխահաս եւ տարապայման տենդը շատ մը զոհերով հազիւ հազ յագեցաւ։

Քոխեան աւիշը, որուն գաղղիերէն չ'գիտցող գերմանացիք Քօխին (Kochine որ կը կարդացուի Coquine) անունը տուին, չունի, ըստ լրութեան խըղճամիտ բժշկաց, ո՛ եւ է ուրիշ արդիւնք բայց եթէ ախտաւորել մարմինը տեղականապէս (localement) եւ ընդհանրապէս։

Ուսուցիչ Վէռնէօյլ որոյ դատաստանը միշտ լուրջ և արդար է, այսպէս կ'ըսէ խմաստասիրելով և տեսնելով ողջախոհ փորձագիտաց և բժշկաց փորձառութիւնները. «Մինչեւ ցարդ ո՛չ ոք տեսնուեցաւ բժշկուած թոքային հիւծախտէ և ո՛չ իսկ Լէ-բէ-ա-է. քիչ շատ բարւոքում տեսնուեցաւ, սակայն ասոր նմանը տեսայ ես երբ քանի մը տարիներ առաջ կազային գրխնները գործածեցի, որ պարզապէս թելադրութեան (suggestion) արդասիքն է. մեռնողներուն գալով, միայն ուսուցիչ Վիրխով քանիցն աւելի դիտահատութիւն կատարած է Քօխի ներարկումէ ետք մեռած անձանց։»

Ուստի յոյժ գովելի է կայս. կառավարութեան այն որոշումը որով արգիլեց Քոխեան դեղին կիրառութիւնը արտաքոյ պաշտօնական փորձառութեանց, որք պիտի սկսին —կ'երեւի— ընդ. տնօրինութեամբ մեր բազմահըմուտ և պատկառելի բժիշկ՝ Վահէ. Տօքթ. Խորասանճեան էֆ.ի, ի պատեհ առթի։

Սակայն բժիշկներ կան —և յերեւելիներ— որոնք ձեռք իսկ չեն դըպցուներ այդ առօղալի թոյնին, մինչ մահատու և ոչ երբեք ախտահալած նկատելով զայն։ Աւասիկ Սէմմոլա, որուն պէս սիրելի թէ՛ն ամի չունի թեբեւս Քոխ. յանուն սկզբանց իսկ արդի գիտութեան Սէմոլա կը խօսի ի սկզբանէ անտի Քոխեան դեղին անկարողութեան դէմ։ Եթէ երբեք բնութեան օրէնք, կ'ըսէ Իտալացի ուսուցիչը, փոխուած ըլլային, բան մը՝ զոր ի սրտէ կը մաղթէի, ըսելիք չէր մնար։ Սակայն երբ գիտենք որ թոքախտը արդիւնք է կարգ մը կենսաբանական այլափոխութեանց որոնք շատ ժամանակի մէջ կը գործուին ստէպ և աստիճանաբար, ի՞նչպէս միամիտ ըլլալու է ընդունելու համար որ դեղ մը, ինչ որ ալ ըլլայ, եղձայ illico ախտաւոր հիւսքերը բնաջինջ ընելէ ետք, այդ կենսային, յօդուածոյ, զանազան փոփոխմունքը կարգադրէ, բժշկէ։ Կորդեան հանգոյցը հոն է որ, [illegible] [illegible] չփոխուիր, և առողջ հնդկախոզերը՝ [illegible], նախապատրաստեալ մարդոց բնաւ չեն նմանիր։ Եթէ զայս գիտցած ըլլար, մեղանչած չէր ըլլար բժշկութեան սկզբունքին դէմ որ է Me noceat։

— —

Այսչափ առ այժմ Քոխեան դեղի մասին։

Գաղղիացի գիտնականք իրենց կողմէն կ'աշխատին նորանոր փորձերու, որոնց մին անցած օրեր Արեւելք ծանոյց.— Գաղղիացւոց անդաստնապահ ըլլալը աւանդական է.— Ընդհանուր տեղի պիտի ունենայ կարծեմ, թոքախտի ուսումնասիրութեան համաժողովը։ Իսկ՝ թէ աւելի լուրջ բան մը ի յայտ գար այս անգամ։

— —

Մայրաքաղաքիս մէջ հիւանդութիւնք յաճախել սկսեցին. բաց ի հարսանիթէ, կարմրախտէ, կերծմաշկութեան, ծաղկի, փիէվր թիֆոյիտի դէպքերէ, ինֆլուէնցայի դէպքեր ալ անպակաս են։ Ուստի կը յանձնարարուի ժողովրդեան առաւել քան երբեք ուշ դնել առողջապահական զգուշութեանց։

ՏՈՔԹ. Ռ. ՌՈԹԻՆՍՈՆ

ԱԶԴ

Մաքուր հայերէն խօսող դաստիարակուհի մը կը փնտռուի երկու դեռատի մանկանց համար։ Դիմել Խմբագրատունս։

133 — 6—7

ԱԶԴ

Օսմ. կայս. կառավարութենէն գրականութեան վկայական ունեցող անձ մը, հմուտ Թուրք, Արապ, Պարսիկ և Գաղղ. լեզուաց և գրականութեան, պատրաստ է թէ՛ վարժարանաց մէջ և թէ՛ մասնաւորաց մէջ յիշեալ լեզուներն աւանդել ըստ նոր դրութեան, ամենադիւրին եղանակաւ և կարճ միջոցի մը մէջ. Փափաքողք կըր նան լրագրոյս գրասենեակը դիմել։

833 — 5—10

Լ'ԱՎԸՆԻՐ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Կեդրոնատեղին

Թիւ 61 Հանրապետութեան Փողոց ի Լիօն (Գաղղիա)

Սոյն ընկերութեան տնօրէնութիւնը կը խնդրէ իւր Պատ. բաժանորդներէ որ ընկերութեան նախորդ գործակալներու կողմէ ստացած տոմսակները վաւերացնել տալու համար մինչեւ փետրուար 15 անպատճառ դիմեն այժմեան գործակալ Բարսեղ էֆ. Թէլլալեանի գրասենեակն, ի Սուլթան Պայազիտ, Մալիյէի դէմ թիւ 62։

Այն բաժանորդք որք անփոյթ գտանուելով, մինչեւ այդ թուականը չներկայացնեն իւրեանց տոմսակն ի վաւերացումն, բոլորովին պիտի զրկուին յառաջիկայ վիճակահանութեանց մասնակցելու իրաւունքէն։

Այս առթիւ կը ծանուցուի նաեւ թէ ընկերութեան հաւաքիչը՝ Պ. Թագւոր Եազըճեան այս օրէն իւր պաշտօնէն հրաժարեցուցած է։ — 4—6

ՏՕՔԹԷՕՐ

ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԴԱՐՄԱՆ

ուղեղի, ողնածուծի եւ բովանդակ ջղային դրութեան վերաբերեալ ախտից

Ամեն օր, յետ կէսաւուր — 236

Ի Բերա Պէքեար փողոց թիւ 9

ԱԶԴ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ԵՒ ԸՆԿ. ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Բէգոյ շոգենաւը, նաւապետ Սմէֆինս Լիվըփուլ պիտի երթայ առաջիկայ երկուշաբթի ամսոյ 9ին։

ԱԶԴ

Յոքեան շոգենաւը, նաւապետ Բրիսչիըն, Լիվըրփուլէն աստ հասաւ ընդհանուր վաճառքով։ ԷՏ. ԼԱՖՈՆՏԷՆ

Փուշէկը Անտոլաւքեան չէշ. ընկ.

ՆՈՐ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

Կամ առաջնորդ ընտանեկան, առեւտրական և այլ և այլ ձեռնարկներու

Աշխատասիրեալ

Ի Ս. ՖԷԼԷԿԵԱՆԷ

Վարելի առաւօտներու հայ լեզուի և ձեռնարկութեան

Նոր Նամականին կը բովանդակէ 300ի մօտ զանազան գրուածներ, շնորհաւորական, ինդակցական, մխիթարական, յանձնարարական, խնդրագիր, հրաժարագիր, հրաւիրագիր, վկայագիր, տոմսակք, մահագոյժք, տապանագիր, ինչպէս նաեւ առեւտրական ամեն ճիւղի վրայ նիւթեր՝ զանազան տեսակ պարտամուրհակք, փոխանակագիրք, շրջաբերականք, պայմանագիրք, եայլն եայլն։ Ասից զատ յաւելուած մը՝ զանազան պիտանի նիւթերու վրայ։

Սոյն Նամականին յատկապէս պատրաստուած է հայ ժողովրդեան կենաց և ընդհանուր սովորութեան համեմատ, և պարունակեալ գրութիւնք եւս զանազան տարբեր ոճերով խմբագրեալ են, դիւրահասկնալի ընելու համար ամեն դասակարգի ազգայնոց, այն է՛ թէ՛ ուսմլին, թէ՛ ուսանողին և թէ՛ զարգացեալ միանգամայն։

Կը վաճառի ի գին 6 դհկն. Աշճեան Գրատունը Մերճան փողոց թիւ 3։ — 361 — 2—3

ԱԶԴ

Առ Մեծ. փաստաբան

Հայ երիտասարդ մը որ Թէշքիլաթը Ատլիյէի Թուականէն ի վեր զանազան պաշտօններ վարած է մինչեւ ցարդ դատաբանաց մէջ, պատրաստ է ծառայել փաստաբանի մը քով։

Իր անձնուիրութեան, հաւատարմութեան և բարուց մասին պատուաւոր վկայութիւնք և երաշխաւորութիւնք պատրաստ են։ — 6—6

Դիմել Լրագրոյս արտօնատիրոջ։

ՎԻԹՐՕ—ԿԼԱՍԻԷ

VITRAUX GLACIERS

ԱՊԱԿԵՆԿԱՐ

Դիւրագին! Դիմացկուն!

Բնութեան հիասքանչ տեսարանաց, ծաղկանց ու թռչնոց, ծովային ու դաշտային, պատմական ու գիտական բիւրատեսակ պատկեր եւ նկարներով, նուրբ և թափանցիկ նորահնար թերթիկներ են ամեն ծաւալով ու գնով։ Սոյն թերթիկներ հիւրասրահներու դրանց, նրբանցքներու ախոռներու և ջերմանոցներու ու բարձրագիր լուսամուտներու ապակիներու վրայ կը փակցուին, որով ամեն ճաշակի և տեղւոյ յարմար գեղեցիկ զարդ մը կը կազմեն և միանգամայն տուրն ու տեսական կ'ընեն զիւրաբեկ ապակին։

Ընդհանուր ներկայացուցիչ ու վաճառական Թուրքիոյ ԶԳՕՆ ՍԻՐԱՔԵԱՆ

209 — Կ. Պոլիս Ճէլլըլ Պէյ խան թիւ 14 16

Վաճառատեղիք.— Կ. Պոլիս, Պահճէ-Գարու մեծ մաքսի դէմ Պէն պէր Ջէլէր.— Ղալաթիա Մահմուտիէ փողոց թիւ 15, Թղթավաճառատուն Ա. և Օ. Փանոսեան.— Բերա, Մեծ-փողոց թիւ 371 Նաւլեան Եղբարք.— Բերա, Մեծ-Փողոց Լիւքսեմպուրկի մօտ թիւ 120 Ժ. Լրաիւք.— Բերա Մեծ-Փողոց թիւ 136, Բօղմա Վուչինօ

ՋՐԲՈՒԺԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼՍՈՅ

Բերա, Սաքըզ աղաճ, թիւ 15, 17, 19 [Հաց ճամի]

Իր տեսակին մէջ միակ հաստատութիւն յԱրեւելս

Ամենէն զօրաւոր և կատարելագործեալ գործիներով օժտուած

Պերճանք, հանգստութիւն և աժանութիւն ի միասին

ՏՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹՕՐ ՍԻՌԳԻՍ

Նախկին ներքին բժիշկ Բարիզի հիւանդանոցաց

ԼՈԳԱՐԱՆ ԵՒ ՏՈՒՇ ԱՄԵՆԱՏԵՍԱԿ

Ելեկտրականութիւն—Կախումն—Մարմնամարզ

Վարսայարդար—Մասաժ—Ոտնաբոյժ

Զինուորութիւն Աղանց

ԿԸ ԴԱՐՄԱՆՈՒԻՆ ԵՒ ԿԸ ԲՈՒԺՈՒԻՆ

Անարիւնութիւն, Խաղեախ, Ջղախտութիւն, Կենկարողութիւն, Անդամալուծութիւն, Ստամոքսի հիւանդութիւնք, եւն. եւն.

ՄԷԿ ՔԱՆԻ ԳԻՆԵՐ

ԼՈԳԱՐԱՆՔ	Բ կարգի	4 ղրշ.—	Ա. կարգի	6	ղրշ.
ՊԱՐԶ ՏՈՒՇ	Բ »	3 » —	Ա	» 5	»
ՏԱՔ ՋՐԻ ՏՈՒՇ	Բ »	5 » —	Ա	» 7	»

Պեղերով լոգարաններու համար գիները կը զանազանուին գնգին գնոյն համեմատ.

Բաժանորդագրութեան համար 10 % զեղչ Դպրոցներու եւ ընտանեաց համար մասնաւոր պայմանք — 35

ՍԴՈՒՏԻ ՄՕՈՒԻ ՋԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Նըլողեալ, Կ. Պոլիս, 3 դեկտ. 1888

Պարոնայք Սգոդ և Պօուն,

Կը ցաւիմ որ պաշտօնական դիրքովս կարող չեմ փորձեր ընել, այլ համաձայն ուրիշներու փորձերուն և այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ Ձ'ըը Մօրիւ ձկան իւղն, իր այդ վիճակին մէջ գիւրաւ խմուելով, և մարսուելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս ախտաբուժական գիտութիւնն ի վաղուց անտի հաւաքած է, մանաւանդ այս յաջող պատրաստութեան մէջ։

ՏՐ. Ս. Ս. ՄԱՎՐՈՅԷՆԻ ՓԱՇԱ

Բժիշկ Վեհ. Սուլթանին

ԻԼԱՆ

ԲՕՍԹԱ ՎԷ ԹԷԼԷԿՐԱՖ ՆԷԶԱՐԷԹԻՆՏԷՆ

Թէլէկրաֆ վէ Բօսթա նէզարէթի ալիյէսի տայիրէսի աքլամընտա իւչ ճիւզ էքթի սէնէսի գանտէճիլիք վէ մէքթիւպաթ վէ մէբրուպաթը սայիրէ սաթըլըղը իւէ պաղուճըլըղը մէվգըի միւզայէտէյէ վազ օլունմուշ օլտուղունտան, վէ շէհրը չուպաթըն օն տօգուզունճու սալը կիւնի իճալէի էվվէլիյէ վէ ֆիրտասը չիհարշէնպիհ կիւնինտէ իճալէի գաթիյէսինին իճրասը մուգարրէր բուլունմուշտուր, թալիպ օլանլարըն վէ մէզգիւր գօմիսյոնա մուհարրէր չէրայիթի էվրէնմէք իսթէյէնլէրին ճումա վէ բազարտան մաատա հէր կիւն նէզարէթի միւշարիլէյհա խալէմի մէրիյէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

Ֆի 23 քանունը սանի 1306

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000 — **«ՖԻՆԻՔՍ»** — Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրք Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրք են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 17,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր յարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 27

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի տունք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և մեծագործութեամբ ստորագրելոց, որք ունին լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Թիւ 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական Թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք 8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1889	» 5,604,722
Տարեկան հասոյթ » » »	» 12,773,779

Ընկերութիւնք ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՌԱՆՔՖՕՌԹՈՒԱՁ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆրանք 6,250,000 — Պահեստի դրամ ֆրանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև Թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Սոյն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆրանք

Լիազօր Ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անանիատիս խան. 38

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿՈՐՈՎ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ — Վերջին քսան և հինգ տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս դեղը ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է որ մինչև ցարդ գտնուած է, կատարելապէս բուժելու համար ուղեղի հիւանդութիւններն, անքամալուծութիւն, քնատութիւն, զառանցանք, առնական կարողութեան վաղահաս կորուստ, եւ առնական ոյժերու կորուստէն յառաջեկած ամէն գործարանական խանգարում։

Կը բուժէ դժուարամարսութիւնք, ջղային եւ սրտի հիւանդութիւնները, լեարդի եւ երիկամանց հիւանդութիւնները, արեան շրջանի բոլոր խանգարումները. ընդհանուր հիւծութիւնն եւ ապաւումը. կը կասեցունէ կենսական ոյժերու ո և է կորուստ որ յառաջ եկած է ո եւ է պատճառէ։

Ջղային ակտրութեան եւ սաստ հետեւանաց մէջ այս դեղին ազդեցութիւնն անմիջական եւ մնայուն է [illegible]

ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ ջղային [illegible] եւ ուղեղային գոյացութիւն կ'առեղծէ, արեան մէջ մուծանելով կենսական ելեկտրական տարրը, Ֆոսֆորն, որ ուղեղին կեդրոնական ճշմարիտ գոյացութիւնն է։ Առնական կորովը կը կենդանացունէ մարդկային ամբողջ դրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մտքին տալով հուժկու եւ առողջ առողջութիւն մը, այնպէս որ կարելի է բոլոր պարտականութիւնները կատարել վստահութեամբ եւ գոհունակութեամբ։ Ախորժահամ է, կը զտէ եւ կը ճոխացնէ արիւնն եւ նոր առուգութիւն մ[illegible] կուտայ ուղեղին, ջղային դրութեան եւ մկանանց։ Իւր վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեւնուի գոր ծածուած առաջին օրէն իսկ, ջղային դրութեան եւ մտաւորական կարողութեանց նշմարելի յառաջդիմութիւն եւ բարօրութեան զգացմամբ մը [illegible] Մարսողութիւնը վերանորոգուած է։ Ախորժակը հրաշալի կերպով կ'աւելնայ։ [illegible] կը լինի հանդարտ եւ կազդուրիչ։ Դէմքը կ'ակսի լինալ, շրթունքը կը գունաւորին, աչերը շողշողուն կը լինին, մորթը պայծառ եւ առողջ գոյն մը կ'առնու, մազերը ոյժ կ'առնեն։

Զգուշացէք սուտ նմանութիւններէն։ Տոքթոր Լալորի ճշմարիտ Ֆոսֆոտինը պարունակեալ է [illegible] ն շիշերուն մէջ որք բրիտանական կառավարութեան դրոշմը կը կրեն սա բառերով Dr. Lalors' Phosphodyne, London, England [illegible] փորագրուած։ Այս դեղին ունեցած յաջողութիւնն յառաջ [illegible] վամթիւ վտանգաւոր եւ վնասակար կեղծեր։

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով,

601 Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ

Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց Վ. յվոտա, պահականոցին քով, կոյարան Թրամուէյից, 95 եւ 97.

ԵՌԱՑԵԱԼ ԱՆԹԻԲԻՈՒԻՆ

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼԻ

ԸՆԴԴԷՄ ԳԼԽՈՒ ՑԱՒԵՐՈՒ, ԾՈՎԷ ԲՌՆՈՒԵԼՈՒ

ԳԵՐԱԶԱՆՑ ԴԱՐՄԱՆ ԻՆՖԼՈՒԷՆԶԱՅԻ ԵՒ ՏԱՆԿԻ

Ասիտ Դաւպոնիէը կը փարատէ դեղին գործածութեան յառաջ բերած խիթերն և սրտի խառնուքը։

ԼԸ ԲԷՏՐԷԼ [illegible] Բ [illegible], եւ դեղատանց մէջ։ 852

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈՏԻ ՕՇԱՐԱԿ)

ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՁՈՒՏ ԻՒՂ

Իբրեւ [illegible]

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈՏԻ և ՊՕՈՒՆԻ ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորիւ ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, Իբոֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճղճմութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն։

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԻՐԱԼ. 852

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԿԱ

Մասնաւոր բաղադրութիւն Միլանի Պրանգա եղբարց

Մատակարարք Իտալիոյ Արքայական Տան

Ոսկեայ շքադրամ՝ Բարիզի 1889ի Տիեզերական Արուեստահանդէսին մէջ.

Քսան տարուան յաջողութիւն յիտալիա, յԱմերիկա, ի Հնդկաստան, յԱրեւելս և յԵգիպտոս — Շքադրամ 1885ի Անվերսայի, 1884ի Թուրինի, 1883ի Նիսի, 1881ի Միլանի, 1888ի Մելպուռնի և Պրուքսէլի, 1879ի Սիտնէյի, 1878ի Բարիզի, 1876ի Ֆիլատելֆիոյ, 1873ի Վիեննայի միջազգային ցուցահանդէսներուն մէջը։

ՖԷՌՆԷԴ-ՊՐԱՆԿԱ առողջապահական ամենէն ծանօթ ըմպելին է — Շատ բժիշկներ կը յանձնարարեն երբ զգուշական գարմանական ճահճային երկիրներու տենդերու, տարափոխիկ հիւանդութեանց և քոլերայի։

ՖԷՌՆԷԴ-ՊՐԱՆԿԱՆ կը դիւրացնէ մարսողութիւնը, կը հանդարտեցնէ ծարաւը, կը գրգռէ ախորժակը, կը բուժէ գլխու ցաւը, գլխու պտոյտը, ջղային ցաւն և մելամաղձութիւնը։

Այս ըմպելիք, բոլոր ծանօթ ըմպելիներէն և ամենուրէն գերազանց, կ'առնուի ամէն օր ճաշէն առաջ իբր ախորժաբեր։ Ճաշէն յետոյ, մարսողական է։ Կարելի է խառնել զայն վերմութի, գինիի, Սելցի ջրոյ և խահուէի հետ։

ՖԷՌՆԷԴ-ՊՐԱՆԿԱՆ, ինչպէս և նոյն տան վերմութը, կը գտնուի գլխաւոր սնունդավաճառաց և գինեվաճառաց քով։

Թուրքիոյ համար կեդրոնատեղին է ՊՈՆՈՄԻ և ԸՆԿԵՐԻԱ 852

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Ց. ԽՍԱՊՈՒԼԵԱՆ Ընկ.

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀՉԷ-ԳԱՓՈՒ, ՃԷԼԱԼ-ՊԷՅ ԽԱՆ, Թ. 10

ՏՆԵՐԸ ՈՐՈՇ

Երկար ժամանակէ ի վեր հաստատուած այս վաճառատունը, որ առ ինքն ուղղեալ յանձնարարութեանց փութանակի կատարմամբ և գուռատոյ հետ հաստատուած բազմածիւղ յարաբերութեամբ արդէն մեծ համբաւ հանած և իրաւամբ կը վայելէ հասարակութեան համակրութիւնը, վերջերս ճապոնէն բերել տուած է մեծ քանակութեամբ և զանազան տեսակէ սպիտակ ու դեղնատիր թէյեր, ինչպէս նաև այլ և այլ [illegible] և [illegible] նկարազարդ տուփեր (բանալիներով հանդերձ), որք Փարիզի վերջին ցուցահանդէսին մէջ արժանացած են առաջին կարգի մրցանակի և գեղարուեստական մէյ մէկ հրաշակերտներ կրնան համարուիլ. ի մէջի ալոյ մեր արդոյ յաճախորդաց եթէ կազանգէ նուէր ծառայելու գերապատշաճ առաւելութիւնը ընծայելով։

Վաճառատունս այցելու պատիւն ընող ամեն կարգի անձինք անհունապէս գոհ պիտի մնան գնոց չափաւորութենէն և ամենուն սազական և մաքրութենէն ինչպէս նաև ձմեռուան աւելի բերուած թէյերու ճաշակայարմար ընտրութիւններէն։ 199

ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ ԽԻՂՃ ԱՆՁԱՄ ԵՒ ԱՆՀՈՍ

HUILE DE HOGG

ՄՈՐԻՒ ՁԿԱՆ ԲՆԱԿԱՆ ԻՒՂ

Որոյ ազդուութիւնն հաստատուած է 25 էն աւելի տարիներու փորձով հետեւեալ հիւանդութեանց համար. կուրծքի հիւանդութիւն, Թոքախտ, Թոքառաջեց հիւանդութիւն, հազբուխ, յամառ հազ, խոյլ, աւշային գեղձերու ուռույցներ. մորթի հիւանդութիւնք, սրքեւն, սպիտակ գաշտան, ընդհանուր տկարութիւն եւայլն. Նաև տկար և փափկակազմ տղաքները զօրացնելու համար շատ դիւրաւ կը խմուի։

Օգտուելու է սովորական իւղերէն և մանաւանդ անոնցմէ որ շահավետական նպատակներով բնական իւղերու տեղ և երբ թէ անոնցմէ աւելի ազդութիւն և ախորժ համ տալու համար շինուած են։ Այն իւղերն ուրիշ օգուտ չեն ծառայեր բայց միայն ստամոքսը ընդդունայն գրգռելու և հոգնեցնելու. երբեմն շատ վտանգաւոր ալ կրնան ըլլալ։

Բնական և զուտ ձկան իւղ գտնելու ապահովութեան համար պէտք է գտնել ՀՕԿԻ ԻՒՂԸ, որ եռանկիւնի շիշերով կը ծախուի։ Պահանջել հօկի անունը և Բարիզի բժշկական Ճեմարանին քիմիական գործոց գլուխ Պ. Լըսեէօրի վկայութեամբ որ իւրաքանչիւր շիշի կէթիքէթին վրայ կը գտնուի։ Տէյլա Սուլթանի և այլ Պոլսոյ համբաւաւոր դեղավաճառաց քով կը գտնուի։

1883 տարւոյ յունուար 1 էն սկսեալ հօկի մորիւ ձկան բնական իւղի շիշերուն էթիքէթներուն վրայ Գաղիոյ կառավարութեան կնիքն պիտի գտնուի ուրեմն այս մասին ուշադրութիւն դրօշմաբանի նշանը. ընելու է։

Թուրքիոյ համար ներկայացուցիչ Ֆ. Փ. ՏՈՒԷՎԺԷ, Պոլիս. 852

ՀԱԶԻ, ՓՆՋԱՐԳԵԼՈՒԹԵԱՆ, ՊՐՈՆՇԻՏԻ, ՀԱՐԲՈՒԽԻ, ՑՐՏԱՌՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՁԱՅՆԻ ԿԵՐԿԵՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՀՆՁԱՓՈՂԻ ԵՒ ԽՌՉԱՓՈՂԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ դէմ երբ ապահով դարման այս դեղին վայելած համբաւը միշտ կը հաստատուի այն բազմաթիւ նամակներով զորս Պ. Բոուէլ կ'ընդունայ անոնցմէ որք գործածած և ճանչցած են նորա յատկութիւնները։

ԻՆՔՆԱԲՈՒԽ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆ

Տիկին Մառի Ռօզ հռչակաւոր երգչուհին, սապէս կը գրէ. «1 Յունուար 1890 — Սիրեցեալ.. Կը հարցունէք թէ ինչպէս զերծ մնացի ինֆլուէնցայէն, թէ որպիսի՝ զգուշութեամբ կրցայ այնքան փայլուն վիճակի մէջ պահել ձայնս։ Ըսեմ. միմիայն գործածութեամբ Բոուէլի «Պալսամ օֆ Անիզիտ» կոչուած դեղոյ։ Այս հաճելի դեղին կանոնաւոր գործածումն կը վերացրնէ ձմրան գաղն եղանակին յատուկ զանազան հիւանդութիւնները զերծ մնալս, որով կրցայ ի գերեւ չի հանել հասարակութեան յոյսերը. Գործածեցէք ուրեմն Բոուէլի այս պէղոմին. անհրկոյ պիտի բուժէ զձեզ։ Ձերդ ՄԱՌԻԱ ՌՕԶ ՄԷՓԸԼՍԸՆ

Կը վաճառուի ամեն դեղատանց և արտօնեալ դեղերու վաճառականաց քով, շիշը 1 շիլին $1/2$ բէնիի, 2 շիլին 3 բէնիի և 11 շիլինի — Պատրաստեալ ձեռամբ ԹՕՄԱՍ ԲՕՈՒԷԼԻ, 4, Ալպիոն Բալէյս, Պլաքֆրիէրս րօտ, Լոնտոն։

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով.

601 Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ

Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վ. յվոտա, պահականոցին քով, կոյարան Թրամուէյից, 95 և 97

COMP RUSSE

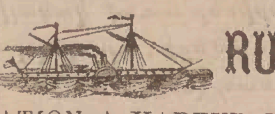

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՒԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՈՒՐԻ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Օր	յուն. ժմ. Ը.Ե.	Երբ	տեղը	շոգենաւ
Բշ.	28 9	Եր.		Օտեսա
Գշ.	22 10	5 Եր.		Աղեքսանդրիա
Դշ.	30 11	10 Առ.		Անատոլու
Դշ.	30 11	10 Առ.		Սեվաստաբոլ
Եշ.	31 12	2 Եր.		Օտեսա

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Գործակալութիւնն Ռուսական ընկերութեան ի Քիւրէճ Գաբու։ 26

ՄՈՍ

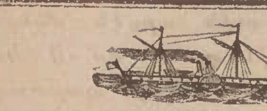

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրփուլէ և Միջերկրականի միջեւ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քառնաքա	4200	Ափրիկօ	3000
Ֆէրոս	4000	Օսպրեա	3000
Օսմանլի	4000	Նեֆթիս	3000
Սեբաստոփոլ	3250	Բէրոա	3000
Թիպէս	3250	Լոգիւա	800
Մակտալա	3250	Օլինտա	800
Պերիօթիս	3250	Սեպիլ	700

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.

Ուլթոլ խան

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

36 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվրբուլ.

ՄԱՐԱՎԻԼԻԱ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎՆԱՍԱԶՐՈՂԻՉ

Յաւէտ կը ջնջէ խորշոմներն և ո և է կերպով յառաջ եկած ալիները։ Կ'անհետացնէ ծաղկի նշանները, ցաներն ու ամէն տեսակ արեւէն թողած այրուցքը եւյլն։

Դէմքին կուտայ երիտասարդութեան ամէն հրապոյրները։ Գեղեցիկ սեաւն ներքին խնամոց համար թանկագին գիւտ։

Թուրքիոյ համար ներկայացուցիչն է Պ. Ֆ. Պէյլիս, Ֆրնտըքըլեան խան, Պոլիս։ Ընդհանուր մթերանոցն է Եսմաւնտ Պօրուանա, Ղալաթիա, Սիւ-[illegible] ջուրին պահարանին քով։ [illegible] — կեղծիքներէն զգուշանալու համար, դիմել միայն մթերանոցին։ 33

ՊՈՒՏԱՐԷՇԹԻ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ (ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ) ԱՂԲԻՒՐ

1885ին Հունգարիոյ Մայրաքաղաքի Տիեզերական Ցուցահանդէսին մէջ՝ յառաջդիմութեան, մրցման կարողութեան եւ արտածման մեծ միտալն առացած է, զոր այդ ցուցահանդէսին դարաւորք նշանակած էին իբր առաջին մրցանակ մաքրողական հանքաջրոց համար։

Այս աղբիւր մեծագոյն մրցանակներն պատուած է իւն ցուցահանդէսի մէջ. կը փայլի եօթն ոսկեայ եւ արծաթեայ միտալներով. բայց սատի բժշկական աշխարհին համարումը կը վայելէ իր ազդուութեան և անուշութեան զարմանալի կարողութեան համար։

ՖՌԱՆՍՈՒԱ-ԺՈԶԷՖ աղբիւրը վերջերս գրուատուած է Բարիզի բժշկական Ակադեմիայէն և Լոնտոնի համբաւաւոր Լընտըն-Հօսբիդալ հիւանդանոցէն. բաց աստի, այս ջուրն արդէն առաջին փորձով կը յայտնէ ինքզինքը։ Այս ջուրին վրայ տեսաբրականներ ձրիաբար կը տրուին այս ջրին բոլոր մեծ բանդջներու, գլխաւոր դեղատանց և Պուտարէշթի գրասենեկին մէջ։

Նմանօրինակ ուրիշ ջրերու հետ շփոթութեան առաջքն առնելու համար, խոհեմութիւն է միշտ փնտռել «Ֆրանսուա-Ժոզէֆի մաքրողական Աղբիւր»ին նշանը որ կը գտնուի ամէն շիշերուն վրայ։

ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ ԱՂԲԻՒՐ FRANÇOIS JOSEPH ՊՈՒՏԱՓԷՇԹ (ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ)

Տիեզերական կերպով ընդունուած է իբր անվրէպ ազդուութեան համար։

ԱՄԷՆ ՈՒՐԵՔ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Կը գտնուի Տ. և Մ. Մեգիքի և Ս. Քրիգրիանէ՝ Պոլիս, Ա. Գասդրիատէս և Ա. Թիթիոս Ղալաթիա, Ճ. Քանդուր՝ ի Բերա։ Թուրքիոյ համար գործակալն է Պ. Ֆ. Պէյլիս, ի Պոլիս։ 34

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԳԱՈՒԼՄԱՆ ԵՒ ՊԼՕՔՄՈՒԷԼ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջանցք. Թղթատարատան վրայի յարկը, և ի Զմիւռնիա Նիւանճըլէբի փողոց Թիւ 59

Այս նշանաւոր գործատունն, որ արժանաւոր համբաւ մի առացած է ի մեզ, այս ձմրան եղանակին առթիւ իւր վաճառքներու քանակութեան վրայ յաւելում մի կ'ընէ, որ արդէն բազմաթիւ է Ֆրանսական, Անգղիական, Գերմանական եւ Պելճիական բերքերու զանազան տեսակներով։

Հետեւաբար իւր բուն գործարանին ապրանքներուն վրայ որք են՝ օժիտ համար ամէն տեսակ ճերմակեղէնք, բանուածք, կիտոզեստոք, քոլիքօ, քօրսէ, Թաշկինակ, սեղանի պիտոյք, շապիկ, շապկընկեր, ստամանք, ֆլանել կանանց օրիորդաց և փոքր աղջկանց համար զարդագեստներ, աւելցած է ուրիշ տեսակ անթիւ նիւթեր բոլորն ալ ընտիր տեսակէ։

Հասարակաց զարմանքը կը գրաւէ մանաւանդ այն վայելուչ և զանազան տեսակ վերարկուներն և ճաքէթներն կանանց օրիորդաց և տղայոց, որք բոլորն ալ վերջին նորաձեւութեան համեմատ ճաշակով ու շքեղութեամբ յօրինեալ են։

Յաւելումի մի ըրած է նաև ապսպրուած զգեստներու պատրաստութեան նորաձեւութեան վրայ որ արդէն ճոխ է այնքան, և իւր ընդարձակ արհեստանոցին շնորհիւ կրնայ կատարելապէս գոհացնել բոլոր իւր յաճախորդները նոյա ճաշակին ու բաղձանաց համեմատ ի գործ դնելով ինչ որ ապսպրեն։ Կը գտնուի նաև մինչեւ 16 տարեկան տղայոց համար ամէն տեսակ զգեստներ պատրաստ խիստ չափաւոր գներով։

Կը ծախուին մեծ և փոքր քանակութեամբ.

ՍԱԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՉԿԱՅ 188

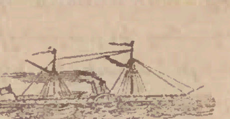

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայի և Բաթումի միջեւ կանոնաւորապէս բանող

Սամսոն, Տրապիզոն և Բաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Անատոլ որ փետր. 4ին Մարսիլիայէն և փետր. 11ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Սէրէսուս որ պիտի մեկնի փետ. 17ին։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաւ ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,

Ա. կարգ 250 Փրանք
Բ. » 178 »

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւուղեքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՊՈՒԼ

Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միլլէթ

21 Մոհանէ փողոց, Թիւ 14

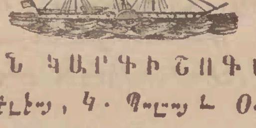

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Սրբէ-եկ-Անգլեւ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի միջեւ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
[illegible]	2000	[illegible]	1600	[illegible]	3200
[illegible]	3000	[illegible]	5500	[illegible]	1700
[illegible]	5500	[illegible]	2200	[illegible]	1500
[illegible]	300	[illegible]	1[illegible]00	[illegible]	1000
[illegible]	4000	[illegible]	2200	[illegible]	2800
[illegible]	3000	Հիրօ	2000	[illegible]	4400
[illegible]	220	[illegible]	3000	[illegible]	3200
[illegible]	2000	[illegible]	7000	[illegible]	3000
[illegible]	8800	[illegible]	1200	[illegible]	3500
[illegible]	26[illegible]0	[illegible]	5000	[illegible]	3500
[illegible]	2500	[illegible]	2300	[illegible]	4000
[illegible]	2100	[illegible]	2000	[illegible]	8200
[illegible]	2000	[illegible]	4200	[illegible]	2000
[illegible]	[illegible]700	[illegible]	2200	[illegible]	2000
[illegible]	[illegible]000	Լէօ	2000	[illegible]	4300
[illegible]	[illegible]00	[illegible]	4500	[illegible]	3000
[illegible]	[illegible]400	[illegible]	3000	[illegible]	1200
[illegible]	2500	[illegible]	1500	[illegible]	2800
[illegible]	2500	[illegible]	4300	[illegible]	900
[illegible]	4800	[illegible]	6500	[illegible]	5000
[illegible]	2100	Միլօ	2000	[illegible]	5000
[illegible]	2600	[illegible]	3100	[illegible]	3600
[illegible]	3000	[illegible]	2000	[illegible]	1000
[illegible]	3200	[illegible]	3000	[illegible]	200
[illegible]	2600	[illegible]	5000	[illegible]	200
[illegible]	800	[illegible]	4[illegible]00	[illegible]	140
[illegible]	700	[illegible]	2000	[illegible]	120
Էմիրլըն Մոնարք					8000
Բիրմիըն Մոնարք					8000
Լըվիըն Մոնարք					8100

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒԻՕ Գործակալք

192 Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա

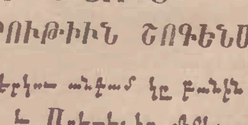

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Որք ամէն երկու շաբաթ կը բանին Լիվըրբուլէ և Արեւելից միջեւ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոն
[illegible]	7718	[illegible]	4845
[illegible]	7718	[illegible]	4531
[illegible]	7391	[illegible]	2574
[illegible]	7268	[illegible]	2403
[illegible]	5587	[illegible]	2393
[illegible]	5517	[illegible]	2166
[illegible]	4809	[illegible]	2246
[illegible]	4557	[illegible]	2144
[illegible]	2143	[illegible]	899
[illegible]	1876	[illegible]	1855
[illegible]	1614		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՈԼԻ գործակատար Thomas C. Joly

Թիւ 1, Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան, Ղալաթիա 39